

บทที่ 2

เอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในเรื่อง การศึกษาความเร็วในการอ่านออกเสียงในบทอ่านอักษรเบรลล์ ความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วในการอ่านออกเสียงกับความเข้าใจหลังการอ่านในใจ และรูปแบบพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
 - 1.1 ความหมายของเด็กที่บกพร่องทางการเห็น
 - 1.2 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
 - 1.3 พัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
 - 1.4 ปัญหาและความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน
 - 2.1 ความหมายของการอ่าน
 - 2.2 ทฤษฎีและหลักการอ่านทั่วไป
 - 2.3 เทคนิคการอ่าน
 - 2.4 การอ่านจับใจความสำคัญ
 - 2.5 ความเข้าใจในการอ่าน
3. อักษรเบรลล์
 - 3.1 ประวัติและความเป็นมาของอักษรเบรลล์
 - 3.2 ลักษณะของอักษรเบรลล์
 - 3.3 ทฤษฎีและหลักการอ่านอักษรเบรลล์
 - 3.4 การส่งเสริมการอ่านอักษรเบรลล์
4. บริบทโรงเรียนสอนคนตาบอดในแต่ละจังหวัด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ในส่วนที่ว่าด้วยความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นของ ผดุง อารยะวิญญู (2539) และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2544) ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นดังนี้

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายความว่ารวมถึง เด็กตาบอดที่สูญเสียการมองเห็นโดยสิ้นเชิงและเด็กตาบอดที่สูญเสียการมองเห็นบางส่วน

เด็กตาบอดที่สูญเสียการมองเห็น โดยสิ้นเชิง หรือตาบอดสนิท หมายถึง เด็กที่มีสายตาเหลืออยู่น้อยมาก หรือ ไม่มีเลยแม้จะได้รับการแก้ไขแล้ว หรือคนที่มองอะไรไม่เห็น แต่อาจเห็นแสงสว่างได้บ้างเล็กน้อย โดยเด็กที่มีสายตาในระดับนี้จะไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนหนังสือได้ มีความสามารถในการมองเห็นวัตถุในระยะที่ต่ำกว่า 20/200 หมายความว่า ถ้าคนสายตาปกติสามารถมองเห็นวัตถุระยะ 200 ฟุต คนตาบอดก็จะสามารถรับรู้การเคลื่อนไหวต่าง ๆ หรือการโบกมือได้ในระยะไม่เกิน 20 ฟุต

คนตาบอดที่สูญเสียการมองเห็นบางส่วน หรือมองเห็นเลือนราง หมายถึง เด็กที่มีสายตาบกพร่อง ภายหลังจากการแก้ไขแล้ว สามารถมองเห็นได้บ้าง จึงสามารถใช้สายตาที่เหลืออยู่ในการเรียนหนังสือได้บ้าง ความสามารถในการมองเห็นของเด็กสายตาในระดับนี้จะมองเห็นได้ในระยะ 20/70 หมายความว่า คนที่มีสายตาปกติจะเห็นวัตถุได้ในระยะ 70 ฟุต แต่เด็กตาบอดที่มองเห็นบางส่วนจะมองเห็นได้ในระยะ 20 ฟุต

นอกจากนี้ ผดุง อารยะวิญญู (2533) และกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (2541) ยังสามารถแบ่งความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นทางการศึกษาได้ว่าผู้ที่ไม่สามารถรับการศึกษาได้โดยการมองเห็นหรือการใช้สายตา ไม่อาจอ่านและเขียนหนังสือของคนปกติได้ต้องใช้ตัวอักษรพิเศษ หรืออักษรเบรลล์ การศึกษาต้องใช้ประสาทสัมผัสในส่วนอื่นร่วมด้วย คือ การฟัง การสัมผัส การดมกลิ่น การใช้กลิ่นเนื้อเป็นสำคัญ สำหรับคนที่มองเห็นได้บางส่วน หรือเรียกว่า ตาบอดบางส่วน หรือมองเห็นเลือนราง สามารถรับการศึกษาโดยใช้สายตาได้โดยไม่ต้องใช้อักษรเบรลล์ แต่ต้องใช้ตัวอักษรใหญ่หรือสื่อการเรียนการสอนบางอย่างที่มีขนาดพิเศษ หรือสามารถอ่านตัวหนังสือธรรมดาได้ในบริเวณที่จำกัด หรือในสถานการณ์พิเศษ หรือต้องใช้แว่นขยาย หรืออุปกรณ์ช่วยการอ่าน

ส่วนความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นทางการแพทย์ โดยการแพทย์ของอเมริกากำหนดไว้ว่า ถ้าสมรรถภาพในการมองเห็นต่ำกว่า 10% ของคนปกติทั่วไปแล้ว ถือว่าตาบอด ทั้งนี้พิจารณาสมรรถภาพทั้งในระยะที่มองเห็น และในด้านความกว้างของการมองเห็นที่

เรียกว่า ลานสายตา ตลอดจนคุณภาพที่มองเห็นชัดเจนที่ถูกต้อง ใกล้เคียงกับความเป็นจริงเพียงใด ในที่นี้ยังรวมถึงผู้ที่มีลานสายตาแคบด้วย

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นทางกฎหมาย ให้ความหมายของคนที่มีความบกพร่องทางการเห็นว่า คนที่มีสายตาข้างที่ตีแก้ไขด้วยแว่นตา หรืออุปกรณ์อื่น ๆ แล้วใช้สายตาในการมองเห็นได้ต่ำกว่า 20/200 หรือ 6/60 เมตร หรือผู้ที่มีลานสายตาแคบกว่า หรือไม่เกิน 20 องศา ตัวเลข 20/200 คือ ตัวเลขที่ได้จากการวัดสายตา โดยใช้ Snellen Chart ซึ่งหมายถึง คนที่ต้องการเข้าไปยืนใกล้ในระยะ 20 ฟุต จึงมองเห็นเป็นตัวพิมพ์ มาตรฐานที่คนปกติมองเห็นได้ในระยะไกล 200 ฟุต ส่วนคนที่ลานสายตาแคบกว่า หรือไม่เกิน 20 องศา เมื่อวัดด้วย Perimeter เป็น คนที่มองเห็นในบริเวณจำกัด เพียงมุมใดมุมหนึ่ง หรือมีจุดที่มองเห็นอยู่ตรงส่วนใดส่วนหนึ่งของ ลานสายตา เช่น ถ้าจุดบอดอยู่ตรงกลางลานสายตา จะมองไม่เห็นตรงกลางลานสายตา เป็นต้น

ความหมายในทางอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง ผู้ที่สายตาพิการ จนกระทั่งเป็นอุปสรรคอย่างสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบอาชีพ หรือไม่สามารประกอบอาชีพ โดยใช้การเห็นได้ หรือไม่สามารประกอบอาชีพ โดยต้องใช้สายตาตามขนาดที่อาชีพนั้น ๆ ต้องการ เช่น อาชีพเกี่ยวกับการใช้สี การอ่านเขียนหนังสือปกติ การเจียรระโนอัญมณี เป็นต้น

ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

กองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (2541) กล่าวว่า การสังเกตความผิดปกติของการใช้สายตาหรือลักษณะทางกายภาพของดวงตาของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ปกครองครู ประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการมองเห็นเป็นเบื้องต้น เด็กที่มีปัญหาทางการมองเห็นมีลักษณะและพฤติกรรมที่สังเกตได้ดังนี้

1. มีขอบตาแดง น้ำตาคลอ มีน้ำตาไหลเสมอ
2. มีตุ่ม หรือผื่นบนขอบตา
3. มีการระมัดระวังในการเดินมากผิดปกติ เดินหรือวิ่งไม่สม่ำเสมอหรือสะดุดพลาด

โดยไม่มีสาเหตุ

4. ตาเอียง ตาเข หรือตาเหล่
5. หนังตาปลิ้น หรือขอบตาววม
6. ตาอักเสบเป็นฝักุ้งยิงบ่อย ๆ
7. ลูกตาคามีลักษณะผิดปกติ
8. กลอกกลิ้งลูกตาไปมาบ่อย ๆ
9. ขยี้ตาบ่อย ๆ หรือกระพริบตาถี่ จนผิดสังเกต
10. ขอบหรือตา และป้องกันแสงไม่ให้เข้าตา

11. มองวัตถุ หรือสิ่งของที่อยู่ใกล้ หรือไกลเกินไป
12. หยิบวางของผิดที่เสมอ
13. เวลาอ่านหนังสือ เด็กมีพฤติกรรมก้มและเงยตลอดเวลา
14. ไบหน้าบุคคลเมื่อเวลาอ่านหนังสือ
15. เวลาอ่านหนังสือ ก้มลงมาใกล้กระดาษมากจนผิดสังเกต
16. เวลาอ่านหนังสือมักสับสนเมื่ออ่านหนังสือที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น อ-ฮ, บ-ข, บ-ป
17. เวลาอ่านหนังสือมักจะอ่านข้ามบรรทัด หรืออ่านซ้ำบรรทัดเดิม
18. เวลาเขียนหนังสือมักจะเว้นวรรคไม่ถูก หรือเขียนไม่ตรงบรรทัดที่ดีไว้
19. หรีตา หรือเอนศีรษะ เอียงเข้าหาหนังสือ
20. ปิดตาหรือหลับตาข้างหนึ่ง เมื่อเวลาอ่านหนังสือหรือคู่มืออื่น ๆ

พัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ลักษณะของพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นอาจแตกต่างจากเด็กปกติ และโดยทั่วไป ความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นอาจจะมีพัฒนาการด้านอื่น ๆ ช้ากว่าปกติ ทั้งนี้เพราะสายตามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านสังคม สติปัญญา การเคลื่อนไหวของร่างกาย ซึ่งสามารถสรุปพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (อารีย์ เพลินชัยวานิช, 2543)

1. พัฒนาการด้านภาษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปัญหาในการมองเห็นจะมีผลต่อการใช้ภาษาของเด็กหรือไม่ มีแนวคิด 2 แนวคิดด้วยกันคือ เชื่อว่าเด็กที่มีปัญหาในการมองเห็นสามารถเข้าใจและใช้ภาษาได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ จากการศึกษาพบอีกว่า เด็กที่มองเห็นเลือนราง มีทักษะทางภาษาพอๆ กับเด็กปกติ นอกจากนี้เมื่อทดสอบชาวปัญญายังพบว่า คะแนนจากแบบทดสอบฉบับที่เป็นภาษาของเด็กที่มีปัญหาทางการมองเห็นไม่แตกต่างไปจากเด็กปกติแต่อย่างใด เชื่อว่าเด็กที่มีปัญหาในการมองเห็น มีพัฒนาการทางภาษาแตกต่างจากเด็กปกติ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กตาบอดมีลักษณะบางอย่างที่มีอิทธิพลต่อความคิดของเขา เด็กจะมีลักษณะที่ใช้ภาษาได้ไม่เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการ กล่าวถึงเนื่องจากขาดประสบการณ์ในการสัมผัส ในบางลักษณะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนคำ หรือ ภาษาจากการฟัง มือ และอวัยวะอื่นๆ ยกเว้นสายตา ภาษาของเขาใช้ได้ดีในกรณีที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งเหล่านั้นที่เขาเคยสัมผัสเท่านั้น แต่สิ่งที่เขาไม่ได้สัมผัส มิใช่เป็นเพราะว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวมาโดยทางพันธุกรรม แต่หากเป็นภาระการจัดการจัดการศึกษาหรือเรียนรู้ให้แก่เด็กตาบอด

นอกจากนี้ สมทรง พันธุ์สุวรรณ (2528 , หน้า 17 อ้างใน อารีย์ เฟลินชัชวาณิช, 2543) กล่าวถึงความบกพร่องทางการใช้ภาษาพูดมากกว่าปกติ เกือบร้อยละ 50 ของคนที่ตาบอดโดยกำเนิด จะมีการพัฒนาการภาษาช้ากว่าปกติ ลักษณะคำพูดและภาษาของคนตาบอด เป็นดังนี้ คือ

1. คนตาบอดมีจังหวะและช่วงทำนองของการพูดช้ากว่าปกติ
2. คนตาบอดพูดเสียงดังกว่า แต่ช้ากว่าปกติ
3. คนตาบอดใช้การเคลื่อนไหวของริมฝีปาก ขยับเขยื้อนในการออกเสียงน้อยกว่าคนปกติ เสียงจึงไม่ชัดเพียงแต่มีเสียงอยู่ในลำคอเท่านั้น
4. คนตาบอดใช้ศัพท์น้อยกว่าคนปกติ
5. คนตาบอดใช้การเคลื่อนไหวของร่างกาย การแสดงท่าทางและการใช้มือประกอบ ในขณะที่พูดน้อยกว่าคนปกติ

2. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความพิการทางด้านสายตาไม่ได้มีผลต่อระดับสติปัญญา แต่ประการใด การที่เด็กตาบอดไม่ทำให้ระดับสติปัญญาของเด็กลดต่ำลงไปด้วย แต่ถ้าเด็กเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควรไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี ไม่ใช่เพราะความสามารถทางสมอง หากแต่เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ไม่อำนวยให้เขากระทำได้เช่นนั้น และจากการศึกษาพบว่า คนที่สูญเสียสายตาในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตนั้น ไม่มีผลต่อระดับสติปัญญาแต่อย่างใด นอกจากนี้จากการทดสอบเชาว์ปัญญาของเด็กตาบอดอเมริกา โดยใช้แบบทดสอบ Binet Intelligent Test พบว่า เด็กตาบอดใน โรงเรียนประจำ 17 แห่ง มีเชาว์ปัญญาดีถึงเกณฑ์ 99 คิดเป็นร้อยละ 80 เด็กตาบอด ที่มีเชาว์ปัญญาเลิศสูงกว่า 120 คิดเป็นร้อยละ 10 เด็กตาบอดที่เชาว์ปัญญาต่ำกว่า 70 คิดเป็นร้อยละ 9 ผลการวิจัย ยังทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของเด็กตอนที่สูญเสียตา กับ สติปัญญาไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด เด็กตาบอดมีความสามารถทางสติปัญญาเป็นปกติ หรือพูดได้ว่าการตาบอดมิได้ทำให้คนตาบอดบกพร่องทางสติปัญญา หรือมีสมองพิการแต่อย่างใด

3. พัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นไปด้วยความล่าช้า จึงมีความจำเป็นที่ต้องสอนและการกระตุ้นตั้งแต่อายุน้อยจนกว่าเด็กจะสามารถเคลื่อนไหวได้คล่อง โดยเฉพาะในด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระยะทาง ทิศ (เหนือ ใต้ ตะวันออก ตะวันตก) ช้าย ขวา ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ของตำแหน่งร่างกาย ตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งของ เครื่องใช้ที่อยู่รอบตัวและการเคลื่อนไหว การเดินชวชนเซ หากไม่ได้รับการฝึกอย่างถูกต้อง การฝึกการเคลื่อนไหวจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตลอดระยะเวลาช่วงที่อยู่ในโรงเรียน (ปฏิภาณ นาควิโรจน์, 2544, หน้า 12)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 15 พ.ค. 2555
เลขทะเบียน..... 245486
เลขเรียกหนังสือ.....

4. พัฒนาการด้านสังคม จากการศึกษาพบว่า มักเกิดจากทัศนคติของคนในสังคมต่อเด็กเหล่านี้ในทางลบ เช่น มีความเห็นว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นบุคคลที่น่าสงสาร เป็นคนที่เกิดมามีกรรม เป็นคนที่มีความหวาดกลัว และมีความทุกข์ เป็นต้น ทัศนคติเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นในพัฒนาการทางสังคมกับคนปกติ ในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนปกติได้อย่างราบรื่น (ปฏิภาณ นาควิโรจน์, 2544, หน้า 12)

ปัญหา และความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

จากการค้นคว้าเอกสารของหน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 14-23) ได้กล่าวว่า ปัญหาซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จากปัญหาความพิการทางกาย คือตาบอด ทำให้โอกาสที่จะเรียนรู้และรับรู้จำกัด หรือเสียเวลามากกว่าคนปกติ จากความพิการทางสายตาจึงทำให้เรียนรู้ได้น้อยกว่าสติปัญญาที่แท้จริง ในด้านสังคมของเด็กก็ได้รับความพอใจและสนองตอบที่ได้น้อยกว่าที่ควร เพราะมีปมด้อย และปัญหาส่วนตัวทางร่างกายและจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้องสำหรับความสามารถของคนตาบอด และปัญหาด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาบางประการ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

มีผู้ให้ความหมายของการอ่านหลายท่าน ดังเช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 กล่าวว่า “อ่าน” นั้นเป็นกริยา แปลว่า ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูให้เข้าใจ คิด นับ นอกจากนี้

รัสเซล จี สเตาฟเฟอร์ (Stauffer, 1969, หน้า 5 อ้างใน ศรีรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์, 2542) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้ การอ่าน คือ ความสามารถในการออกเสียงและทำความเข้าใจเรื่องราวการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านโดยผ่านสิ่งพิมพ์และการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการต่างๆเหล่านี้เป็นกระบวนการอันซับซ้อนซึ่งจากความหมายของการอ่านข้างต้น จึงมีผู้สรุปสูตรของการอ่านได้

โกชัย สาลิกานบุตร, 2521, หน้า 16 อ้างใน ศรีรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์, 2542) กล่าวว่า การอ่าน คือการมองตัวอักษรให้ชัดเจน การเข้าใจความหมายของคำ การพิจารณาเลือกเอาความหมายที่ดีที่สุดซึ่งเหมาะกับข้อความและเนื้อเรื่องตรงนั้น และการนำความหมายไปใช้ให้เป็นประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ดีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือในหนังสือ เป็นการรับรู้ที่ผู้เขียนคิดอะไรและพูดอะไร โดยเริ่มต้นทำความเข้าใจถ้อยคำแต่ละคำเข้าใจวลี เข้าใจประโยค ซึ่งรวมอยู่ในย่อหน้า

เข้าใจแต่ละย่อหน้า ซึ่งรวมเป็นเรื่องราวเดียวกัน และการอ่าน เป็นการบริโภคมโนทัศน์ที่ถูกเขียนออกมาเป็นตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ การอ่านโดยหลักวิทยาศาสตร์ เริ่มจากการที่แสงตกกระทบที่สื่อ และสะท้อนจากตัวหนังสือผ่านทางเลนส์นัยน์ตา และประสาทตาเข้าสู่เซลล์สมองไปเป็นความคิด (Idea) ความรับรู้ (Perception) และก่อให้เกิดความจำ (Memory) ทั้งความจำระยะสั้น และความจำระยะยาว

สรุปได้ว่า การอ่าน เป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดเป็นเพียงสิ่งที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ

ทฤษฎีและหลักการอ่านทั่วไป

การอ่านที่เกิดขึ้นได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบร่วมหลายประการคือ ตัวอักษรและการตกลงรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับเสียงที่เราใช้เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด ดังนั้นตัวอักษรกลุ่มหนึ่งจึงมีความหมายสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งหนึ่ง ๆ โดยตกลงร่วมกัน ดังนั้นองค์ประกอบของการอ่านจึงประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้ (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2542, หน้า 15)

1. ตัวอักษรหรือกลุ่มตัวอักษร
2. ความตกลงรับรู้ร่วมกันว่า ถ้าพบกลุ่มอักษรชนิดนี้ ให้ออกเสียงว่าอย่างไร
3. ความเข้าใจที่ตรงกันว่า เสียงดังกล่าวนี้หมายถึงอะไร

การอ่านเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวถึงกระบวนการอ่าน สรุปมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นแรก เป็นการอ่านออก อ่านได้ หรืออ่านออกเสียงได้ถูกต้อง

ขั้นที่สอง เป็นการอ่านแล้วเข้าใจความหมายของคำ วลี ประโยค และสรุปความได้

ขั้นที่สาม เป็นการอ่านแล้วรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์และออกความเห็นในทางที่ขัดแย้งหรือเห็นด้วยกับผู้เขียนอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่สี่ เป็นการอ่านเพื่อนำไปใช้ ประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์

ดังนั้นผู้ที่อ่านได้และอ่านเป็นจะต้องใช้กระบวนการทั้งหมดในการอ่านที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และจากการคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิม และสามารถความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

นอกจากนี้ Gray (1948 อ้างใน ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2542) ได้สรุปทฤษฎี เป็นแผนภูมิแสดงกระบวนการอ่าน ได้ดังนี้

1. การรู้จักคำ การรู้จักคำกับการสะกดคำได้ไม่เหมือนกัน บางคนสะกดคำได้โดยไม่รู้ความหมายก็มี เพราะจำเอา (ส่วนมากถูกบังคับ) การรู้จักคำนี้ หมายถึง การตระหนัก หรือระลึกถึงประสบการณ์ จากการถูกกระตุ้นด้วยสัญลักษณ์ (Dechant, 1970) นั่นคือ ผู้อ่านต้องรู้จักและรู้จักคำที่ปรากฏนั้นดีพอที่จะเข้าใจความหมายได้เมื่ออ่าน

2. การรู้จักคำหรือเรียกว่าถอดความ มีลำดับดังนี้ (ถนนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล, 2529)

2.1 จำคำศัพท์ได้ (โดยการท่องจำเป็นส่วนใหญ่)

2.2 ถ่ายทอดเสียงได้ คือ โยงหน่วยเสียง (Phoneme) กับหน่วยคำ (grapheme)

2.3 ถ่ายทอดความหมายของคำต่าง ๆ ในบริบทนี้ได้

3. เข้าใจความหมายของคำ วลี และประโยค คือเมื่อเห็นคำต่าง ๆ ซึ่งประกอบเป็นข้อความแล้ว เข้าใจความหมายไปตามลำดับ โดยเห็นว่าผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิมของตนมาช่วยตีความหมายของคำในบริบทนั้น นอกจากนั้นผู้อ่านต้องพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เขียนออกดี หรือความรู้สึกลึกที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อให้เข้าใจด้วย

4. ขันปฏิบัติการ คืออ่านไปคิดไปว่าผู้เขียนหมายถึงอะไรแน่ ในกรณีที่ข้อเขียนหนึ่งอาจมีนัยได้มากกว่าหนึ่งนัย ต้องอ่านโดยมีทั้งสติปัญญา และความรู้สึก ประเมินได้ว่า ข้อความนั้นผู้อ่านจะยอมรับหรือปฏิเสธ ด้วยเหตุผลใด ขันนี้ต้องอาศัยดึงประสบการณ์เดิมมาช่วยประกอบการพิจารณา ดังนั้น นักอ่านที่รอบรู้จะเข้าใจได้ลึกซึ้งกว่า อาจจะลำดับเรื่องราวใหม่ให้ตัวเองเข้าใจยิ่งขึ้นได้ อาจจะเปรียบเทียบความคิดหรือเรื่องราวต่าง ๆ แยกแยะได้ว่าเรื่องนี้สำคัญกว่าเรื่องนั้น เรื่องใดเป็นความจริง หรือเป็นความคิดเห็น ไปจนถึงหาข้อสรุปเป็นแนวความคิดกว้าง ๆ ได้ และสรุปเนื้อหาทั้งหมดได้

5. บูรณาการ ขันนี้ผู้อ่านต้องนำความหมายจากข้อความที่อ่านไปสร้างความคิดใหม่ได้อย่างที่เรียกว่าเกิด “ประจักษ์” ขึ้น อาจทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง ๆ ไปเลยหรือเกิดความสนใจใหม่ ๆ

เทคนิคการอ่าน

ในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป เช่น อ่านเพื่อความรู้อ่านเพื่อให้เกิดความคิด อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อความจรรโลงใจ เป็นต้น ซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องทราบจุดมุ่งหมายของการอ่านนั้นๆ ไว้ก่อนการอ่านทุกครั้ง อย่างไรก็ตามการอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการช่วยให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษาเล่าเรียน ทั้งในระบบและนอกระบบ คนที่เรียนหนังสือเก่งมักจะเป็นคนที่อ่านหนังสือเก่ง เพราะการอ่านช่วยให้ได้รับความรู้และความเข้าใจที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ และสามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้ การอ่าน

มีคุณค่าต่อมนุษย์ เนื่องจากการสนองความต้องการของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เกิดความรู้ ยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น ทำให้มนุษย์เกิดความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลต่อการพัฒนาในอาชีพ ทำให้มนุษย์ทันต่อเหตุการณ์ ได้รับความรู้เพิ่ม ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ผู้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ ช่วยพัฒนาจิตใจให้องอาจ ช่วยขจัดความทุกข์ ความเศร้าหมอง การอ่านทำให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้รับความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ ในการอ่านจึงต้องมีเทคนิควิธีการอ่านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

1. การเตรียมพร้อมเพื่อการอ่าน การอ่านจะดำเนินไปได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และองค์ประกอบที่อยู่ภายในร่างกาย การอ่านท่ามกลางบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จะนำมาซึ่งประสิทธิผลและประสิทธิผลในการอ่าน ทั้งนี้ควรคำนึงถึง

1) การจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อม สถานที่ที่เหมาะสมกับการอ่านควรมีความเงียบสงบ ทัศนียภาพที่รื่นรมย์สามารถออกไป มีอุณหภูมิและแสงสว่างที่เหมาะสม มีโต๊ะที่มีความสูงพอเหมาะและเก้าอี้ที่นั่งสบายไม่นุ่มหรือแข็งจนเกินไป

2) การจัดท่าของการอ่าน ตำแหน่งของหนังสือควรอยู่ห่างประมาณ 35-45 เซนติเมตร และหน้าหนังสือจะต้องตรงอยู่กลางสายตา ควรนั่งให้หลังตรงไม่ควรนอนอ่าน ทั้งนี้เพื่อให้สมองได้รับเลือดไปหล่อเลี้ยงอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้เกิดการตื่นตัวต่อการรับรู้ จดจำ และอ่านได้นาน

3) การจัดอุปกรณ์ช่วยในการอ่าน การอ่านอาจมีอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น กระดาษสำหรับบันทึกดินสอ ปากกา ดินสอสี

4) การจัดเวลาที่เหมาะสม สำหรับนักศึกษาที่ต้องการทบทวนบทเรียนควรอ่านหนังสือในช่วงที่เหมาะสมคือช่วงที่ไม่คึกคัก คือ ตั้งแต่ 20.00 - 23.00 น. เนื่องจากร่างกายยังไม่อ่อนล้าเกินไปนัก หรืออ่านในตอนเช้า 5.00-6.30 น. หลังจากที่ร่างกายได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ในการอ่านแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 50 นาทีและให้เปลี่ยนแปลงอิริยาบถสัก 10 นาทีก่อนลงมืออ่านต่อไป

5) การเตรียมตนเอง ได้แก่ การทำจิตใจให้แจ่มใส มีความมุ่งมั่น มีความตั้งใจ และมีสมาธิในการอ่าน นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ มีสุขภาพสายตาที่ดี งดปัญหาการบกวนจิตใจให้หมด การแบ่งเวลาให้ถูกต้อง และมีระเบียบวินัยในชีวิตโดยใช้เวลาแต่ละวันฝึกอ่านหนังสือ และพยายามฝึกทักษะใหม่ๆ ในการอ่าน เช่น ทักษะการอ่านเร็วอย่างเข้าใจ เป็นต้น

2. การเลือกสรรวัสดุการอ่าน การเลือกสรรวัสดุการอ่าน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการอ่าน เช่น การอ่านเพื่อการศึกษา การอ่านเพื่อหาข้อมูลประกอบการทำงาน การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน การอ่านเพื่อฆ่าเวลา การรู้จักเลือกวัสดุการอ่านที่มีประโยชน์จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์ตามเป้าหมาย การเลือกสรรวัสดุการอ่านมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด เช่น การอ่านเพื่อความรู้อย่าง การอ่านเพื่อความรู้ เช่น ตำราวิชาการ การอ่านเพื่อความบันเทิงใจ การอ่านเพื่อเป็นกำลังใจ เสริมสร้างปัญญา เช่น หนังสือจิตวิทยา หนังสือธรรมะ และการอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เมื่อเลือกวัสดุการอ่านหรือหนังสือได้แล้ว ก็จะต้องกำหนดว่าต้องการอะไรข้อมูลในลักษณะใดจากหนังสือเล่มนั้น ขอบเขตของข้อมูลในลักษณะกว้างหรือแคบแต่ลึกซึ้ง ทั้งนี้เพื่อกำหนดรูปแบบการอ่านเพื่อความต้องการต่อไป

3. การกำหนดจุดมุ่งหมายการอ่าน การรู้ความมุ่งหมายในการอ่านเปรียบเหมือนการรู้จุดหมายปลายทางของการเดินทาง ทำให้สามารถเตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์ต่างๆ และเดินทางไปสู่ที่หมายได้ นักอ่านที่ดีควรมีจุดมุ่งหมายว่าต้องการอ่านเพื่ออะไร เพื่อจะได้กำหนดวิธีอ่านได้เหมาะสม การอ่านเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และทำรายงาน มีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) อ่านเพื่อความรู้พื้นฐาน เป็นการอ่านเพื่อรู้เรื่อง โดยสังเขป หรือเพื่อลักษณะของหนังสือ เช่น การอ่านเพื่อ รวบรวมสิ่งพิมพ์ที่จะใช้ในการค้นคว้าและเขียนรายงาน
- 2) อ่านเพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการอ่านให้เข้าไปในเนื้อหาสาระ และจัดลำดับความคิดได้ เพื่อสามารถรวบรวม และบันทึกข้อมูลสำหรับเขียนรายงาน
- 3) อ่านเพื่อหาแนวคิด หมายถึง การอ่านเพื่อรู้ว่าสิ่งที่อ่านนั้นมีแนวคิดหรือสาระสำคัญอย่างไร จะนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ในลักษณะใด เช่น การอ่านบทความ และสารคดีเพื่อหาหัวข้อสำหรับเขียนโครงร่างรายงาน
- 4) อ่านเพื่อวิเคราะห์หรือวิจารณ์ คือการอ่านเพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งพอที่จะนำความรู้ไปใช้ หรือแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องที่อ่าน ได้ เช่น การอ่านบทความที่แสดงความคิดเห็น การอ่านตารางและรายงาน

4. วิธีการอ่านที่เหมาะสม การอ่านมีหลายระดับและมีวิธีการต่างๆ ตามความมุ่งหมายของผู้อ่าน และประเภทของสื่อการอ่าน การอ่านเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและเขียนรายงาน อาจใช้วิธีอ่านต่าง ๆ เช่น การอ่านสำรวจ การอ่านข้าม การอ่านผ่าน การอ่านจับประเด็น การอ่านสรุปความ และการอ่านวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การอ่านสำรวจ คือ การอ่านข้อเขียนอย่างรวดเร็ว เพื่อรู้ลักษณะ โครงสร้างของ ข้อเขียน ส่วนภาษา เนื้อเรื่อง โดยสังเขป เป็นวิธีอ่านที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเลือกสรร สิ่งพิมพ์ สำหรับใช้ประกอบการค้นคว้า หรือการหาแนวเรื่องสำหรับเขียนรายงาน และรวบรวม บรรณานุกรมในหัวข้อที่เขียนรายงาน

2) การอ่านข้าม เป็นวิธีอ่านอย่างรวดเร็วเพื่อเข้าใจเนื้อหาของข้อเขียน โดยเลือก อ่านข้อความบางตอน เช่น การอ่านคำนำ สารสังเขป บทสรุป และการอ่านเนื้อหาเฉพาะตอนที่ ตรงกับความต้องการ เป็นต้น

3) การอ่านผ่าน เป็นการอ่านแบบกวาดสายตา (Scanning Reading) โดยผู้อ่านจะ ทำการกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว ไปยังสิ่งที่เป่าหมายในข้อเขียน เช่น คำสำคัญ ตัวอักษร หรือ สัญลักษณ์ แล้วอ่านรายละเอียดเฉพาะที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการ เช่น การอ่านเพื่อค้นหาชื่อใน พจนานุกรม และการอ่านแผนที่

4) การอ่านจับประเด็น หมายถึง การอ่านเรื่องหรือข้อเขียนโดยทำความเข้าใจ สารสำคัญในขณะที่อ่าน มักใช้ในการอ่านข้อเขียนที่ไม่ยาวนานนัก เช่น บทความ การอ่านเร็วๆ หลาย ครั้งจะช่วยให้จับประเด็นได้ โดยการอ่านมีเทคนิคคือ ต้องสังเกตคำสำคัญ ประโยคสำคัญที่มีคำสำคัญ และทำการย่อสรุปบันทึกประโยคสำคัญไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

5) การอ่านสรุปความ หมายถึง การอ่านโดยสามารถตีความหมายสิ่งที่อ่านได้ ถูกต้องชัดเจนเข้าใจเรื่องอย่างดี สามารถแยกส่วนที่สำคัญหรือไม่สำคัญออกจากกัน รู้ว่าส่วนใดเป็น ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น ส่วนใดเป็นความคิดหลัก ความคิดรอง การอ่านสรุป ความมีสองลักษณะ คือ การสรุปแต่ละย่อหน้าหรือแต่ละตอน และสรุปจากทั้งเรื่อง หรือทั้งบท การอ่านสรุปความควร อย่างอย่างคร่าว ๆ ครั้งหนึ่งพอให้รู้เรื่อง แล้วอ่านละเอียดอีกครั้งเพื่อเข้าใจเรื่องอย่างดี หลักจากนั้น ตั้งคำถามตนเองในเรื่องที่อ่านว่าเกี่ยวกับอะไร มีเรื่องราวอย่างไร แล้วเรียบเรียงเนื้อหาเป็นสำนวน ภาษาของผู้สรุป

6) การอ่านวิเคราะห์ การอ่านเพื่อค้นคว้าและเขียนรายงานโดยทั่วไปต้องมีการ วิเคราะห์ความหมายของข้อความ ทั้งนี้เพราะผู้เขียนอาจใช้คำและสำนวนภาษาในลักษณะต่าง ๆ อาจเป็นภาษาโดยตรงมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ภาษาโดยนัยที่ต้องทำความเข้าใจ และภาษาที่มีความหมายตามอารมณ์และความรู้สึกของผู้เขียน ผู้อ่านที่มีความรู้เรื่องคำศัพท์และสำนวนภาษาดี มีประสบการณ์ ในการ อ่านมากและมีสมาธิในการอ่านดี ย่อมสามารถวิเคราะห์ได้ตรงความหมาย ที่ผู้เขียนต้องการสื่อ และสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

การอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องทีอ่านได้แต่การสำรวจการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบว่า ปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียนคือ อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ ไม่สามารถแยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ไม่สามารถแยกใจความสำคัญกับใจความรองได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่างๆ ด้วยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ในช่วงชั้นเช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดให้อ่านแล้วเข้าใจข้อความที่อ่าน ช่วงชั้น 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ..อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความดีความ สรุปลงความได้.. ช่วงชั้นที่ 3 คือมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผลและในช่วงชั้นปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านแล้วสามารถตีความแปลความ และขยายความเรื่องที่อย่างลึกซึ้ง วิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ซึ่งผู้เรียนจะมีคุณภาพดังกล่าวได้ ต้องมีความสามารถในการอ่านจับใจความและเข้าใจเรื่องราวต่างๆ จากการอ่านได้เป็นอย่างดี

ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่องที่เป็นข้อความที่มีสาระคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้านั้นหรือเรื่องนั้นทั้งหมด ข้อความอื่นๆ เป็นเพียงส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น ข้อความหนึ่งหรือตอนหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียว นอกนั้นเป็นใจความรอง คำว่าใจความสำคัญนี้ ผู้รู้ได้เรียกไว้เป็นหลายอย่าง เช่น ข้อคิดสำคัญของเรื่อง แก่นของเรื่อง หรือความคิดหลัก ของเรื่องแต่จะเป็นอย่างไรก็ตาม ใจความสำคัญก็คือ สิ่งที่เป็นสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องนั่นเอง ใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้ จุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้ามากที่สุดคือ ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อน แล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจน รองลงมาคือ ประโยคตอนท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยก่อน แล้วจึงสรุปด้วยประโยคที่เป็นประเด็น ไว้ภายหลัง สำหรับจุดที่พบใจความสำคัญยากขึ้นก็คือ ประโยคตอนกลางย่อหน้า ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความสังเกตและพิจารณาให้ดี ส่วนจุดที่หาใจความสำคัญที่สุดคือย่อ

หน้าที่ไม่มีประโยชน์ใจความสำคัญปรากฏชัดเจน อาจมีประโยค หรืออาจอยู่รวมๆกันในย่อหน้าก็ได้ ซึ่งผู้อ่านจะต้องสรุปออกมาเอง (ภาทิพ ศรีสุทธิ, 2554)

แนวการอ่านจับใจความ การอ่านจับใจความให้บรรลุจุดประสงค์ มีแนวทางดังนี้

- 1) ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านได้ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อบอกเจตนาของผู้เขียน เพราะจะเป็นแนวทางกำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสม และจับใจความหรือคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- 2) สืบสวนส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าวๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือ ภาคผนวก ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว
- 3) ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความสำคัญได้ง่าย
- 4) ใช้ความสามารถทางภาษาในด้านการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่างๆอย่างถูกต้องรวดเร็ว
- 5) ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำความเข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ขั้นตอนการอ่านจับใจความ ในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญมีขั้นตอนการอ่านสรุปได้ดังนี้

- 1) อ่านผ่านๆโดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านว่าด้วยเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง
- 2) อ่านให้ละเอียด เพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่องเพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ติดต่อกัน
- 3) อ่านซ้ำตอนที่ไม่มีเข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนถูกต้อง
- 4) เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

ความเข้าใจในการอ่าน

1. ความหมายความเข้าใจในการอ่าน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2534) ได้กล่าวถึงความหมายความเข้าใจในการอ่านไว้คือ การอ่านเป็นความสามารถที่ความขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้เดิมของผู้อ่านซึ่งจะมีมากน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทุกเรื่องที่ผู้อ่านได้อ่าน และรับเข้าไปในสมองนั้นจะต้องไปรวมกับโครงสร้างพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่แล้ว ซึ่งลักษณะของโครงสร้างความรู้พื้นฐานจะต้องสอดคล้องกับเรื่องราวใหม่ที่ผู้อ่านรับเข้าไปจึงเกิดความเข้าใจขึ้นได้ สำหรับการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจจึง

เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งจะต้องฝึกฝนจนเกิดทักษะทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ที่ได้สะสมมาเป็นเวลานาน ยิ่งใช้ระยะเวลายาวนานก็ยิ่งทำให้เกิดทักษะการอ่านได้ดีขึ้นตามลำดับขั้นของการอ่านดังเช่น ปทุมวดี ศิริสวัสดิ์ (2537) ได้กล่าวถึงความหมายของความเข้าใจการอ่านไว้ คือ การอ่านที่ผู้อ่านเกิดความสามารถในการแปลความ ตีความ ขยายความ จับใจความสำคัญ สรุปเรื่องราวและขยายความคิดให้ลึกซึ้ง ได้มาจากมวลประสบการณ์พื้นฐานความรู้เดิมที่ฝึกฝนการอ่านอย่างต่อเนื่องเกิดเป็นทักษะพัฒนาขึ้นไปตามลำดับ และ จากข้อความดังกล่าว ความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ครบถ้วนจากการอ่านเป็นความสามารถของผู้รับสาร ซึ่งจะต้องมีประสบการณ์ในการอ่านจึงจะสามารถตีความได้ด้วยตนเอง ในการตีความจากการอ่านย่อมแตกต่างกันในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับวัยหรือช่วงอายุ และประสบการณ์ของการอ่านรวมถึงการฝึกฝนในการอ่านอย่างสม่ำเสมอ โดยผ่านกระบวนการรับรู้ทางการเห็น เมื่อแรกเกิดมนุษย์ซึ่งอยู่ในวัยทารกหรือวัยเด็กจะสามารถรับรู้ได้ในส่วนที่เป็นเพียงรูปภาพหรือสัญลักษณ์บางอย่างจากสถานการณ์จริงเท่านั้นแต่ยังไม่มี ความเข้าใจจากสิ่งที่รับรู้และพบเห็นจึงต้องศึกษาเรียนรู้ไปกับบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลรอบข้างอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งจะต้องใช้เวลาค่อนข้างนานที่จะทำให้วัยทารกหรือวัยเด็กเกิดประสบการณ์และเข้าใจจากสิ่งที่ผ่านกระบวนการรับรู้ทางการเห็น จากประสบการณ์ดังกล่าวนั้นจึงนำไปสู่กระบวนการอ่านซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้น โดยจะเริ่มเรียนรู้ถึงสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ใช้สื่อแทนภาษาพูดเพื่อให้ผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องราวนั้น ๆ จึงมีการจัดประสบการณ์ในการอ่านไว้เป็นหมวดหมู่ตามลำดับขั้น โดย คนยา วงศ์ระชะชัย (2542) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการอ่านว่า การอ่านเป็นทักษะที่จะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างจริงจังจึงจะก้าวหน้า การอ่านมิใช่เป็นเพียงการมองผ่านตัวอักษรไปเท่านั้นแต่ต้องคิดตามไปด้วยจึงจะเข้าใจความหมายสิ่งที่อ่าน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อ่านจะต้องมองความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของการอ่านได้ อ่านเป็น อ่านเก่ง เพื่อจะนำมาวิเคราะห์การอ่านของตนเอง และพัฒนาทักษะให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2. ระดับความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านเพื่อความเข้าใจสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ ได้แก่

1. อ่านได้ คือ อ่านถูกต้องตามอักขระวิธี สามารถอ่านเนื้อเรื่องได้ โดยไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในเชิงวิภาควิจารณ์ได้ การอ่านในระดับนี้จึงเป็นการอ่านเอาเรื่องที่ผู้อ่านจะใช้ความสามารถในการจำเป็นส่วนใหญ่
2. อ่านเป็น คือ จัดเป็นอีกลำดับขั้นของการอ่านที่มีใจเพียงอ่านถูกต้องตามอักขระวิธี และรู้เรื่องเท่านั้น แต่ต้องตีความ แปลความ และขยายความของเนื้อเรื่องที่อ่านได้ ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องใช้ความสามารถที่เหนือกว่าระดับของการอ่านเอาเรื่อง

1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาการหลังจากที่ได้รับจากการเรียนรู้แล้วแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher made test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบความรู้ความสามารถ และทักษะของผู้เรียนในห้องเรียน

1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน (Standard test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างและผ่านกระบวนการพัฒนาจนมีคุณภาพได้มาตรฐานทั้งความเที่ยงตรง ความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น

2) แบบทดสอบความถนัด (Attitude test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถทางสมอง Mental Ability ที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีต

3) แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personal social test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพของบุคคล เช่น ทัศนคติ ความสนใจ นิสัย ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น

จะเห็นว่าแบบทดสอบทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมานั้นเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินที่มีขอบเขต ซึ่งจะนำไปสู่ความชัดเจนในการประเมินตามสมรรถภาพที่ต้องการวัด เกียรติสุดา ศรีสุข (2545) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบไว้ว่า ควรจะมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ขึ้นกำหนดความสำคัญการวัดผลในแต่ละเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดผลในกิจกรรม โดยกำหนดว่าจะวัดผลหรือทดสอบไปทำไม อาจวัดผลเพื่อตัดสินการเรียน คุณภาพก้าวหน้าของผู้เรียนหรือวินิจฉัยผลการเรียนรู้ เป็นต้น

2. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ของกิจกรรม โดยกำหนดว่า จะวัดผลอะไรบ้างทั้งเนื้อหาและจุดประสงค์ของกิจกรรมและจะวัดผลในแต่ละเนื้อหาอย่างละเท่าไร ซึ่งมีขั้นตอน 3 ประการคือ

2.1 การแจกวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

2.2 การแจกเนื้อหาในวิชาในกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 การจัดทำตาราง 2 ทาง

3. ขึ้นกำหนดแนวทางการวัดผลและสร้างเครื่องมือในการวัดผล

ขึ้นกำหนดแนวทางการวัดผล โดยนำผลจากการวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนการสอนมาสรุปลงในตารางแล้วร่วมกันพิจารณาว่า จุดประสงค์และเนื้อหาแต่ละรายการจะใช้เทคนิควิธีการวัดแบบไหน เครื่องมือวัดผลที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร มีกี่ข้อหรือมีกี่คะแนน เป็นต้น

3. อ่านเก่ง คือ การอ่านขั้นวิจารณ์ การอ่านระดับนี้จึงต้องใช้ความสามารถและสติปัญญาขั้นสูงในการวินิจฉัยตัดสินประเมินค่าสิ่งที่ผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์และความสามารถของตนในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่ตนอ่าน การอ่านระดับนี้ต้องอาศัยทั้ง 2 ระดับแรกเป็นพื้นฐาน

จากการจัดหมวดหมู่ประสบการณ์ที่ได้กล่าวมานี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านที่ดีสามารถแปลความหมาย หรือตีความในเรื่องราวที่อ่านได้ด้วยตนเองส่งผลทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราวที่อ่าน พวงพกา สุฤทธิ (2545) ได้กล่าวถึงทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจว่า หมายถึงความเข้าใจในการอ่าน 3 ประเภท คือ

1. การอ่านข้อเท็จจริง ได้แก่ การที่นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระที่อ่านได้โดยตรง ประกอบด้วยทักษะดังนี้ การอ่านเพื่อตอบคำถาม การหารายละเอียดของเรื่อง และรู้ความหมายของคำ

2. การอ่านเพื่อตีความ ได้แก่ การอ่านที่นักเรียนต้องหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องแต่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรงต้องใช้ความรู้ประสบการณ์และการอ่านข้อเท็จจริงมาประกอบ ซึ่งประกอบด้วยทักษะการอ่านดังต่อไปนี้ การหาแนวคิดสำคัญของเรื่อง หาข้อสรุปของเรื่อง การเรียงลำดับเหตุการณ์ การทำนายเหตุการณ์ การเก็บใจความสำคัญของเรื่อง

3. การอ่านเพื่อวิจารณ์หรืออ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ได้แก่ การอ่านที่นักเรียนต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเพื่อประเมินสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้ และประสบการณ์รวมทั้งความสามารถในการอ่านข้อเท็จจริงและการอ่านตีความ ซึ่งประกอบด้วยทักษะดังนี้ การวิจารณ์ตัวละคร การหาประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

จากความหมายของความเข้าใจในการอ่าน ความสำคัญของความเข้าใจในการอ่าน ระดับความเข้าใจในการอ่าน ระดับขั้นของการอ่าน และจากทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ สรุปได้ว่าความเข้าใจในการอ่านนั้นสามารถวัดได้จากความสามารถในการแปลความ ตีความ ขยายความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

3. การสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินความเข้าใจในการอ่าน

การทดสอบเป็นการนำชุดของคำถามที่สร้างขึ้น ไปเร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการออกมาเพื่อให้สามารถสังเกตและวัดได้ การทดสอบโดยทั่วไปจะใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งมีหลายประเภทดัง เกตุสุภา ศรีสุข (2545) ได้กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบโดยแบ่งตามสมรรถภาพที่ใช้วัด ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

4. ขั้นสร้างเครื่องมือ จะนำผลจากการกำหนดแนวทางการวัดผลมาเป็นเกณฑ์ในการสร้าง ขั้นที่ 1 กำหนดจำนวนเครื่องมือว่ามีกี่ฉบับ แบบไหนบ้าง โดยอาจมีการรวมเนื้อหาบางเรื่องมาทดสอบพร้อมกันเป็นฉบับเดียวกัน เป็นต้น ขั้นที่ 2 สร้างข้อสอบ เครื่องมือวัดผล แต่งข้อสอบ หรือเครื่องมือวัดผลตามที่ได้กำหนดเป็นแนวทางให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

นอกจากการสร้างแบบทดสอบตามขั้นตอนดังกล่าวมาแล้วควรคำนึงถึงคุณสมบัติของ เครื่องมือซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ดีในการที่จะใช้วัดประเมินผล มีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง แสดงผลการวัดประเมินตรงตามเกณฑ์หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดย Gideress, (อ้างใน ค่าย เชียงฉี, 2526) กล่าวถึงเกณฑ์พิจารณาว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ควรมีเกณฑ์ดังนี้ ค่าความ เชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.00 - 0.20 ถือว่ามีความเชื่อมั่นต่ำมาก หรือไม่มีเลย ค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.40 ถือว่ามีความเชื่อมั่นต่ำ ค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.70 ถือว่ามีความเชื่อมั่นปาน กลาง ค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.70 - 1.00 ถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง การหาความเชื่อมั่นสามารถหา ได้หลายวิธีแล้วแต่ความเหมาะสมของคุณภาพของเครื่องมือ เช่น วิธีการสอบซ้ำ วิธีการใช้เครื่องมือ คู่ขนาน วิธีการแบ่งครึ่ง ซึ่งหาได้หลายวิธีจากสูตรต่าง ๆ และวิธีหาความเป็นเอกพันธ์ภายในจะ สามารถคำนวณ ได้หลายวิธี โดยการหาความเชื่อมั่นได้เลย เช่น สูตร KR 20 KR 21 เป็นต้น ในการ หาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบนั้น หากมีกรณีมีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบไม่คงที่อาจเพิ่มขึ้นหรือ ลดลงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้ (ค่าย เชียงฉี, 2526)

1. จำนวนของข้อสอบ ข้อสอบที่มีจำนวนข้อมากจะให้ค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าข้อสอบที่มีจำนวนข้อน้อย
2. ความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง ถ้าแตกต่างกันมากจะให้ค่าความเชื่อมั่นสูง
3. การกระจายของคะแนน ข้อสอบที่มีการกระจายของคะแนนมากจะทำให้ความ เชื่อมั่นสูงกว่าข้อสอบที่มีการกระจายของคะแนนน้อย
4. ความชัดเจนของคำสั่งชี้แจง ข้อสอบที่มีคำสั่งชี้แจงชัดเจนจะให้ค่าความเชื่อมั่นสูง
5. ความคล้ายคลึงของเนื้อหาวิชาในข้อสอบ ข้อสอบที่มีเนื้อหาวิชาที่มีความคล้ายคลึง ทั้งฉบับให้ค่าความเชื่อมั่นสูง
6. ความเป็นปรนัยของข้อสอบ คือ ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจน มีเกณฑ์การให้คะแนน แน่นนอน และสามารถตีความความหมายของคะแนนได้ถูกต้องจะให้ค่าความเชื่อมั่นสูง
7. โอกาสตอบถูกโดยการเดา ข้อสอบที่ตอบถูกโดยการเดาง่าย ๆ จะให้ค่าความเชื่อมั่น ต่ำกว่าข้อสอบที่ตอบถูกโดยการเดายาก
8. ชนิดของข้อสอบ ข้อสอบ Speed Test ให้ค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า Power Test

8.1 ความยากของข้อสอบ ข้อสอบที่มีข้อยากและง่ายปนกันอยู่ ให้ค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าข้อสอบที่มีแต่ข้อง่ายหรือข้อยากเพียงอย่างเดียว

8.2 การคุมสอบและสภาพแวดล้อมของห้องสอบ

8.3 เกี่ยวกับตัวของผู้สอบเอง เช่น ขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยไป ไม่เป็นตัวแทนที่ดี ผู้สอบไม่คุ้นเคยกับข้อสอบ ความผิดปกติของร่างกาย

8.4 การเลือกใช้สูตรในการคำนวณ และควรเลือกให้ตรงกับข้อตกลงเบื้องต้น หรือลักษณะของข้อมูล

จากคุณสมบัติที่ดีที่มีความเหมาะสมนำมาเป็นเกณฑ์กำหนดกรอบการสร้างแบบทดสอบ ซึ่งได้กล่าวมานั้นเป็นแนวทางนำไปสู่การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจการอ่าน สำหรับรูปแบบการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจการอ่านนั้น Massame, (1983 อ้างใน เพ็ญศรี รุจาคม, 2539) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. การทดสอบความเข้าใจในการอ่านระดับคำ
 - 1.1 ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน
 - 1.2 ให้นักเรียนขีดเส้น โยงคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน
 - 1.3 ให้นักเรียนเติมคำลงในช่องว่าง
 - 1.4 ให้นักเรียนเลือกคำในวงเล็บแล้วเติมลงในช่องว่าง
2. การทดสอบความเข้าใจในระดับประโยค ซึ่งอาจทำได้ดังนี้
 - 2.1 การเลือกรูปภาพให้ตรงกับประโยค หรือข้อความสั้นที่กำหนดให้
 - 2.2 การตอบคำถามโดยใช้รูปภาพประกอบ
3. การใช้วลีและประโยคเป็นตัวแนะ ลักษณะของแบบทดสอบประเภทนี้ ได้แก่ การแปลความ วลี หรือประโยคเสียใหม่ให้มีความหมายเหมือนเดิม สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535 อ้างใน เพ็ญศรี รุจาคม, 2539)

4. การทดสอบความเข้าใจระดับข้อความ ประเภทของคำถามที่สำคัญ ได้แก่
 - 4.1 คำถามแบบสรุปให้ถ่ายโอนเรื่อง
 - 4.2 คำถามแบบให้สังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการอ่าน ผู้อ่านจะต้องผนวกข้อมูลต่างๆ จากเรื่องที่อ่านเพื่อตอบคำถาม

นอกจากนี้ นันทิยา แสงสิน (2528) ให้การเสนอแนะว่า คำถามที่วัดความเข้าใจในการอ่าน โดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ระหว่างคำถามกับคำตอบสามารถตั้งคำถามได้เป็น 3 แบบ คือ

1. คำถามที่คำตอบปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง โดยมีตัวชี้แนะทางภาษาเป็นเครื่องช่วย
2. คำถามที่คำตอบไม่ปรากฏอย่างชัดเจนในเนื้อเรื่อง แต่มีตัวชี้แนะรวบรวมคำตอบ

3. คำถามที่นักเรียนจะตอบได้จะต้องมีความรู้การอนุมานจากความคิด และประสบการณ์ของตนเองมาช่วยในการตอบ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบของแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจการอ่าน ซึ่งมีทั้งรูปธรรม ได้แก่ การเลือกรูป การเติมคำ การโยงเส้น และส่วนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ การคำนึงถึงคำตอบที่จะได้ว่าต้องการคำตอบในประเด็นใดบ้าง สำหรับหลักการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจการอ่านนั้น Boatale (1982 อ้างใน เตือนใจ คั่นงามตรง, 2526) กล่าวถึงหลักการสร้างคำถามเพื่อวัดความเข้าใจการอ่านดังต่อไปนี้

1. การอ่าน การทดสอบการอ่าน ควรจะเริ่มด้วยการทดสอบอ่านประโยคซึ่งเป็นระดับการอ่านขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย ความหมายเกี่ยวกับ ไวยากรณ์ และการอ่านตัวอักษร

2. ทักษะการอ่านทั่วไป สามารถวัดได้จากความรู้คำศัพท์ในบริบท ซึ่งมีผลการวิจัยยืนยันว่า การวัดความรู้ศัพท์ชนิดนี้ถือได้ว่าเป็นข้อสอบที่ใช้วัดความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านได้ด้วย

3. การทดสอบความรู้ด้านคำศัพท์ ควรแยกเป็น 2 วิธีคือ การทดสอบคำศัพท์ที่ใช้เป็นประจำ และคำศัพท์ที่ไม่เคยพบมาก่อน แต่สามารถรู้ความหมายได้ ถ้าผู้อ่านสามารถอ่านข้อความอื่นรอบคำศัพท์นั้นเข้าใจ และใช้เนื้อหานั้น หรือบริบทช่วยในการเดาความหมายคำยากนั้น ๆ ได้

4. เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ศัพท์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นตัวทดสอบควรจะได้มาโดยการสุ่ม หรือวิธีการใดก็ตามที่คิดว่าศัพท์เหล่านั้นจะเป็นตัวแทนในการแสดงว่าผู้สอบกลุ่มนั้น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เหล่านั้น

จากที่กล่าวมาขึ้นการสร้างข้อสอบยังคงต้องเน้นกระบวนการการสร้างให้เป็นไปอย่างถูกต้อง คำถามต้องครอบคลุมทักษะการอ่านในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ในระดับคำศัพท์และความรู้ในคำศัพท์บริบท ความหมายของคำ วลี ประโยค และข้อความ ใจความสำคัญของเรื่อง รายละเอียดของเรื่อง การตีความ ลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง และเรื่องสัมพันธ์ความระหว่างประโยค Hetom (1976 อ้างใน สุพรรณธา อักษรานุเคราะห์, 2532) จะเห็นว่ากรการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจการอ่านนั้นในลักษณะของคำถาม หรือแบบทดสอบแต่ละข้อควรมีความชัดเจน มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่อ่าน ไม่มีลักษณะคำถามที่ซับซ้อนจนทำให้เกิดความสับสน ดังนั้นจึงควรมีการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจการอ่านเป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่ง วันชัย วัฒน ไทยวิทย์ (2526) กล่าวว่า การสร้างแบบทดสอบที่ดีควรมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียม หลังจากที่ได้ตัดสินใจว่าจะทดสอบอะไรแล้วครูควรเขียน โครงร่าง ตารางวิเคราะห์ สารสำคัญ จุดประสงค์ และเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมตามหลักการข้อทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน

ขั้นที่ 2 การสร้างแบบทดสอบเมื่อสำรวจแน่ใจว่าตารางในโครงร่างขั้นที่ 1 มีเนื้อหาครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการวัดครบถ้วนแล้วก็เริ่มเขียนแบบทดสอบ

ขั้นที่ 3 การนำข้อทดสอบมารวมกันเมื่อได้ข้อทดสอบครบตามจำนวนที่ต้องการแล้วก็เขียนคำสั่งแต่ละตอนด้วยภาษาง่าย ๆ และ ชัดเจน

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาซึ่งจะกล่าวได้ว่า มีขั้นตอนที่สำคัญเหมือนกับการสร้างแบบทดสอบโดยทั่วไป แต่สิ่งที่ต้องเน้นหรือให้ความสำคัญนั้นเป็นลำดับของการกระตุ้น งามให้ตอบสนอง เช่น เริ่มจากการอ่านประโยค คำศัพท์ บริบทของคำศัพท์ สำหรับการสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจการอ่านนั้นจะยึดเกณฑ์ปกติเป็นมาตรฐานในการสร้าง ซึ่งในส่วนเกณฑ์ปกตินี้ นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น

ต่าย เชียงฉิน (2526) กล่าวว่า เป็นปริมาณหรือคุณภาพปานกลางหรืออาจจะเป็นค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานของคุณลักษณะต่างๆ

เขาวะดี วิบุรณศรี (2539) กล่าวว่าเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบเป็นคะแนนมาตรฐานที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง หรือประชากรขนาดใหญ่ทำแบบทดสอบฉบับนั้น ๆ ในสภาวะการสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน คะแนนมาตรฐานดังกล่าวได้มาจากการแปลคะแนนดิบจากการสอบให้เป็นคะแนนสอบมาตรฐานในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ

บันดล สุขปิติ (2543) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติเป็นการแปลคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐานจากความหมายแบบ โครงสร้างให้มีความหมายชัดเจนขึ้น

จากที่ได้กล่าวถึงความหมายของเกณฑ์ปกติข้างต้นจึงสรุปได้ว่า เกณฑ์ปกตินั้นเป็นการทำให้คะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐานหรือการที่ทำให้การสอบครั้งนั้น ๆ มีคะแนนการสอบที่เป็นมาตรฐาน มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านการแปลและการเปรียบเทียบ

อักษรเบรลล์ (Braille)

ประวัติและความเป็นมาของอักษรเบรลล์

กมลวรรณ อินอร่าม (2547) ได้กล่าวถึงหลุยส์เบรลล์ว่า เป็นคนตาบอดชาวฝรั่งเศส เป็นนักประดิษฐ์คิดอักษรเบรลล์ลักษณะเป็นจุดมี 6 จุดสามารถใช้แทนพยัญชนะ สระ รวมถึงสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นการพัฒนาในรูปแบบเดิมของอักษรนูนเนื่องจากพบอุปสรรคจากการใช้อักษรนูนที่นายวาเร็นตินอาฟี่ (Varentine avi) ผู้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอด ณ กรุงปารีสเป็นผู้คิดค้นอักษรดังกล่าวเช่นกัน ในปี ค.ศ. 1828 หลุยส์เบรลล์ได้ขยายระบบครอบคลุมถึงการเขียน โน้ตดนตรีจึงทำให้ในปี ค.ศ. 1829 หลุยส์เบรลล์เขียนหนังสือชื่อ วิธีการเขียนคำ ดนตรี และบทเพลงทั่วไป โดยการใช้อักษรเพื่อการใช้ของคนตาบอดและการจัดทำได้รับการ

ตีพิมพ์เป็นครั้งแรก หนังสือเล่มนี้คือจุดกำเนิดอย่างเป็นทางการของระบบอักษรเบรลล์ยุคต้น และถือเป็นหนังสืออักษรเบรลล์เล่มแรกของโลก หลุยส์เบรลล์ เกิดเมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1809 ณ หมู่บ้านคูเฟทางตะวันออกของกรุงปารีส บ้านของครอบครัวหลุยส์ อยู่บนถนนเซอแมงเคอร์บัท แต่ต่อมาเปลี่ยนเป็นถนนหลุยส์เบรลล์เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่หลุยส์เบรลล์นักประดิษฐ์ที่เคยใช้ชีวิตวัยเด็กที่นั่น พ่อของเขาเป็นช่างทำอานและเครื่องเทียมม้า ในปี ค.ศ.1812 เมื่อหลุยส์เบรลล์มีอายุได้ 3 ขวบเกิดอุบัติเหตุทำให้ตาบอดเนื่องจากเครื่องมือช่างของพ่อที่หลุยส์เอามาใช้หลุคมือแล้วบาดที่ดวงตาในขณะที่พ่อไม่อยู่ หลังจากนั้นพ่อแม่ได้รับพาไปพบแพทย์ประจำท้องถิ่นทันทีแต่ในสมัยนั้นแพทย์ยังไม่เข้าใจถึงสาเหตุและการควบคุมการติดเชื้อจึงได้แต่เฝ้าดูดวงตาที่บาดเจ็บของหลุยส์เบรลล์ ซึ่งบวมแดงและมีรอยถลอกจนลามไปที่ตาอีกข้างหนึ่งจนในเวลาต่อมาหลุยส์เบรลล์เริ่มมองเห็นวัตถุต่าง ๆ รอบตัวพร้อมๆ ไปหมด และในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เขาจะเดินสะดุด ชนสิ่งของต่าง ๆ จนอายุได้ 5 ขวบ ตาของหลุยส์ก็บอดสนิท หลุยส์เบรลล์ได้เข้ารับการศึกษารวมทั้งในโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กตาบอดในกรุงปารีส และได้เข้าทำงานเป็นครูสอนคนตาบอดต่อมาก็มีโอกาสพัฒนาอักษรเบรลล์สำหรับคนตาบอด และค้นพบอักษรดังกล่าวในเวลาเมื่อหลุยส์เบรลล์อายุได้ 13 ปี นับว่าปัจจุบันผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับการพัฒนา และได้รับการศึกษาจนสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองโดยไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม ทั้งนี้จะกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งมีโอกาสได้ใช้อักษรเบรลล์ เพราะมีสตรีตาบอดชาวอเมริกันผู้หนึ่ง ชื่อ มิสเยเนวีฟ คอลฟิลด์ (Miss Genevieve Caulfield) เกิดที่เมืองซัลฟอร์ด รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา ซึ่งถูกนายาเคมีราดลงตรงใบหน้าในวัยเด็กจึงทำให้ตาบอด มิสเยเนวีฟ คอลฟิลด์ จบการศึกษาเช่นเดียวกับคนทั่วไปในระดับมหาวิทยาลัยได้เสียสละเวลาเดินทางมายังประเทศไทยด้วยเจตนารมณ์ที่จะสร้างสรรค์ให้คนตาบอดไทยได้เรียนรู้หนังสือไปกับคนอื่น ๆ ซึ่งได้ประดิษฐ์คิดค้นอักษรเบรลล์ภาษาไทยสำหรับคนตาบอดในประเทศไทย โดยดัดแปลงรหัส จากพยัญชนะ หรือสัญลักษณ์ในภาษาอังกฤษมาใช้กับพยัญชนะ หรือสัญลักษณ์ในภาษาไทยเพื่อให้คนตาบอดได้ศึกษาเรียนรู้ (กมลวรรณ อินอร่าม, 2547)

ลักษณะของอักษรเบรลล์

อักษรเบรลล์เป็นอักษรที่มีลักษณะเป็นจุดนูน ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้คนตาบอดได้ใช้ในการสื่อสารโดยการอ่านและการเขียนหรือการพิมพ์ ในการอ่านใช้อ่านด้วยปลายนิ้วสัมผัสตัวอักษร อักษรเบรลล์สามารถนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนตัวอักษรภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ตัวเลข สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โน้ตดนตรีและอื่นๆ อักษรเบรลล์ประกอบด้วยจุด 6 จุด ใน 1 ช่อง (cell) โดยมี 2 แถว แถวละ 3 จุด จุดทั้ง 6 จุดจัดรูปเท่ากับในแต่ละช่องสามารถสลับตำแหน่งโดยไม่ซ้ำกันได้ถึง 63 แบบ แต่ละจุดมีตำแหน่งเรียกทุกจุด ดังนี้

- ตำแหน่งจุดที่ 1 อยู่มุมบนซ้าย
- ตำแหน่งจุดที่ 2 อยู่แถวซ้ายถัดลงมา
- ตำแหน่งจุดที่ 3 อยู่มุมล่างซ้าย
- ตำแหน่งจุดที่ 4 อยู่มุมบนขวา
- ตำแหน่งจุดที่ 5 อยู่แถวขวาถัดลงมา
- ตำแหน่งจุดที่ 6 อยู่มุมล่างขวา

ในปัจจุบันอักษรเบรลล์ได้ถูกแต่ละประเทศนำมาดัดแปลง ปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาในประเทศของตนเพื่อใช้สื่อสารระหว่างคนตาบอดด้วยกัน แต่อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษ ถือเป็นอักษรสากลที่ใช้กันทั่วโลก และนอกจากการเขียนเป็นอักษรแทนพยัญชนะ หรือสระแล้วยังสามารถเขียนแทนสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ ดนตรี เครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น

อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษมี 2 ระดับ (grade) คือ ระดับ 1 และระดับ 2 โดยที่อักษรเบรลล์ระดับ 1 หมายถึง คำ ที่เขียนเต็มทุกตัวอักษร แต่อักษรเบรลล์ระดับ 2 หมายถึง ตัวย่อของคำศัพท์ต่าง ๆ เช่น and, it, with, was, day หรือบางส่วนของคำ เช่น ch, sh, ing หรือ action เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการเขียนอักษรเบรลล์ จะเขียนหรือพิมพ์ได้ช้ากว่าอักษรคนปกติ จึงมีการคิดค้นตัวย่อของอักษรเบรลล์ขึ้น เพื่อจะได้อ่านเร็วขึ้น และเขียนหรือพิมพ์ได้เร็วขึ้นด้วย

อักษรเบรลล์ภาษาไทย เป็นอักษรที่ถูกคิดค้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2479 โดยสตรีตาบอดชาวอเมริกา ชื่อ มิสเจนีวีฟ คอลฟิลด์ (Miss Genevieve Caulfield) โดยปรับปรุงมาจากภาษาอังกฤษ และปรับปรุงให้เหมาะสมกัน ทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ของไทย โดยที่ตัวพยัญชนะบางตัวมีมากกว่า 1 ช่อง เช่น ท เขียนได้เป็น :: และ ฑ เขียนได้เป็น :::: เป็นต้น ทั้งนี้เพราะพยัญชนะของไทยมีมากกว่าพยัญชนะในภาษาอังกฤษนั่นเอง

ทฤษฎีและหลักการอ่านอักษรเบรลล์

1. ทักษะการอ่านอักษรเบรลล์

โดยทั่วไปการอ่านอักษรเบรลล์ของนักเรียนตาบอดจะอ่านจากซ้ายไปขวาด้วยมือทั้ง 2 ข้าง แต่เด็กตาบอดบางคนอาจอ่านได้ ด้วยปลายนิ้วหรือนิ้วชี้ข้างขวาข้างเดียว ซึ่งแล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน Kilpatric, John Frederick (1985) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านอักษรเบรลล์ของเด็กตาบอด โดยการเปรียบเทียบและวิเคราะห์การเลื่อนมือไปตามตัวอักษร การใช้ปลายนิ้วสัมผัสสุดขั้วขึ้นลงแต่ละตัวอักษรในการอ่าน การอ่านบรรทัดใหม่ ทักษะการเคลื่อนไหวอื่นๆ และการใช้ลิ้นมือในการอ่าน ได้แก่ การใช้มือข้างขวาข้างเดียวอ่าน การใช้มือทั้งสองข้างช่วยกันอ่านไปด้วยกัน และการใช้มือทั้งสองข้างโดยมือข้างขวาอ่านบรรทัดแรกและมือข้างซ้ายอ่านบรรทัด

ถัดไปล่วงหน้าในใจ แต่ไม่ว่าจะอ่านด้วยวิธีใดก็ตามเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือช้ากว่าเด็กปกติ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเข้าใจในประเด็นนี้ ดังนั้นครูอาจเพิ่มเวลาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นพิเศษบ้าง เนื่องจากข้อจำกัดในการเขียนและการอ่าน

อักษรเบรลล์ซึ่งประกอบด้วยจุด 6 จุด ในแต่ละช่องการเขียนแต่ละคำต้องใช้เวลานานกว่าคนปกติมาก จึงต้องใช้ตัวย่อแทนคำหรือส่วนของคำในภาษาอังกฤษเป็นการประหยัดทั้งเวลาและกระดาษในการเขียน ซึ่งตัวย่อเหล่านี้ใช้กันสากลทั่วโลก โดยการแบ่งเป็น 2 ระดับดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในประเทศไทยคนตาบอดเขียนตัวย่อใช้มานาน โดยการกำหนดตัวของตนเองไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จากนั้นวิทยาลัยราชสุดามหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้มีการประชุมคณะกรรมการร่างภาษาไทยระดับที่ 2 (ตัวย่อทั้งคำและส่วนประกอบของคำ) และได้ทดลองใช้ในโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด แต่ยังไม่ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ จึงอาจต้องใช้เวลานานกว่าคนตาบอดจะเกิดความเคยชินในการใช้ และเห็นประโยชน์ (กมลวรรณ อินอร่าม, 2547)

2. การเตรียมก่อนอ่านอักษรเบรลล์

ทักษะการอ่านและเขียนอักษรเบรลล์ เป็นทักษะที่สำคัญมากอย่างหนึ่งที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทตาบอดสนิทหรือสูญเสียการมองเห็นโดยสิ้นเชิงหรือไม่สามารถอ่านและเขียนตัวอักษรปกติได้ ดังนั้นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเหล่านั้นควรได้รับการฝึกและพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนอักษรเบรลล์ทันทีเมื่อเด็กมีความพร้อม ดังนั้นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องผ่านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนอักษรเบรลล์ ในแต่ละระดับอย่างถูกวิธีก่อน เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสและเกิดทักษะที่ถูกต้อง สามารถอ่านและเขียนอักษรเบรลล์ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเกิดความชำนาญ

3. ขั้นตอนของการเตรียมก่อนเรียนอักษรเบรลล์

จากการศึกษาของ J.Kirk Horton (1997) ให้ความหมายของการเตรียมก่อนการเรียนอักษรเบรลล์ว่า การเตรียมก่อนการเรียนอักษรเบรลล์ หมายถึง การเตรียมความพร้อมการใช้ประสาทสัมผัส ทักษะการใช้มือ ทักษะการใช้หนังสือ ตลอดจนการนำไปสู่ทักษะอักษรเบรลล์เบื้องต้น เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีทักษะเบื้องต้นในการเขียนและอ่านอักษรเบรลล์

4. ขั้นตอนการสอนเพื่อเตรียมก่อนการเรียนอักษรเบรลล์

การเตรียมก่อนเรียนอักษรเบรลล์แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเป็นการส่งเสริมการสอนการอ่านและการเขียนอักษรเบรลล์ ในการสอนอักษรเบรลล์นั้น ควรสอนการอ่าน การเขียน เช่นเดียวกับการสอนเด็กสายตาสปกติ ซึ่งในการสอนเพื่อเตรียมก่อนเรียนอักษรเบรลล์แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การคัดเลือกเด็กที่ควรได้รับการสอนอักษรเบรลล์ (Whom to teach Braille)
- 2) การเตรียมการก่อนการเรียนรู้อักษรเบรลล์ในขั้นพัฒนาประสาทสัมผัส (Pre-Braille

Development of Tactile Sense)

- 3) การเตรียมเพื่อการอ่านสื่อประกอบการอ่าน (Preparation of Readiness Material)
- 4) อักษรเบรลล์เบื้องต้น (Introduction to Braille)

นอกจากนี้ Kamalini H. Bhansali (1993) ได้อธิบายลำดับขั้นตอนการสอนเพื่อเตรียมก่อนการเรียนรู้อักษรเบรลล์ไว้ดังนี้

- 1) การคัดเลือกเด็กที่ควรได้รับการสอนอักษรเบรลล์ (Whom to teach Braille)

การสอนอักษรเบรลล์แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นควรคำนึงถึงว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นทุกคนไม่จำเป็นต้องอ่านอักษรเบรลล์ การพิจารณาจะตัดสินใจว่าเด็กควรอ่านอักษรเบรลล์หรืออักษรปกตินั้นคือการหาข้อบ่งชี้ว่า เด็กควรเขียนอักษรเบรลล์หรือไม่ข้อเท็จจริงในปัจจุบันพบว่า เด็กที่มีปัญหาด้านสายตาในแบบหนึ่งหรือแบบอื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องเรียนอักษรเบรลล์เสมอไป เด็กที่ตาบอดสนิทมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง ควรจะได้รับการสอนอักษรเบรลล์ แต่เด็กบางคนที่ยังมีการมองเห็นเลือนรางอยู่สามารถจะปรับตนเองเป็นแหล่งแรกในการเสาะหาข้อมูลที่ต้องการ เด็กที่มีการนำวัตถุเข้ามาใกล้ๆ หรือก้มหน้ามองที่วัตถุนั้น เด็กที่มีลักษณะเช่นนี้ควรได้รับการสอนตัวอักษรปกติไม่ต้องใช้อักษรเบรลล์ แต่เด็กที่รับรู้ได้แต่แสงสว่าง มีการมองเห็นที่ไม่เพียงพอที่จะอ่านอักษรปกติ หรืออักษรที่มีขนาดใหญ่ขึ้นได้ เด็กเหล่านี้ควรได้รับโอกาสในการเรียนอักษรเบรลล์ต่อไป แม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีความสามารถในการมองเห็นมากพอที่จะอ่านอักษรปกติได้ หรืออักษรที่ใหญ่กว่า โดยต้องพยายามใช้สายตาของเขาในการอ่าน ดวงตาของเขาจะเริ่มมีน้ำตาหรือปวดตาขณะอ่านตัวอักษร เด็กที่มีอาการเช่นนี้ไม่ควรใช้อักษรปกติ และอาจต้องแนะนำให้เรียนอักษรเบรลล์แทน อีกหลายครั้งที่เกิดคำถามว่า “ใครเป็นผู้ตัดสินใจอย่างเหมาะสมว่าเด็กควรจะเรียนตัวอักษรปกติหรืออักษรเบรลล์” ครู ผู้ปกครอง ที่ปรึกษา บุคคลอื่น ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ใกล้ชิดกับเด็ก บุคคลเหล่านี้ควรเป็นผู้ตัดสินใจได้อย่างนั้นใช่หรือไม่? ตามความเป็นจริงแล้ว ตัวเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเองต่างหากที่จะเป็นผู้ตัดสินใจว่า เขาควรจะเรียนอ่านอักษรเบรลล์หรือเขียนอักษรเบรลล์ การที่ให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นตัดสินใจเองนั้นหมายความว่า ครูเป็นเพียงผู้สังเกตว่าเด็กมีความยากลำบาก ความสะดวกสบาย ในการเรียนแบบใด และครูจะพบสิ่งที่เหมาะสมสำหรับเขา เช่นเดียวกับเด็กที่มองเห็นเลือนราง ที่ควรเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยเขาควรได้รับโอกาสให้เลือกเรียนทั้ง 2 แบบ คือ เรียนอักษรเบรลล์หรืออักษรปกติ

2) การเตรียมการก่อนการเรียนรู้อักษรเบรลล์ในขั้นพัฒนาประสาทสัมผัส

ในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษามือบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง และสำคัญมากในการพูดคุยกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ในขณะที่ทุกคนเข้าใจสิ่งที่พูด เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะรับรู้ข้อมูลได้ช้ากว่า หรือรับรู้ได้เพียงบางส่วน ดังนั้นการพูดกับเขาต้องอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวเขา จึงสามารถทำให้เขาเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถฟังการสนทนาได้ แต่ก็ไม่เพียงพอที่จะเข้าใจความคิดรวบยอดของข้อมูลกับรายละเอียด ของสิ่งต่าง ๆ การใช้ประสบการณ์การสัมผัสกับวัตถุสิ่งของ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนี้ T.V Cranmer กล่าวว่า การฝึกหัดเริ่มจากการสำรวจร่างกายของตนเอง เพื่อให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของร่างกาย รูปร่าง ตำแหน่ง เป็นต้น

3) การเตรียมเพื่ออ่านสื่อประกอบการฟัง

ในการเตรียมเพื่ออ่านสื่อประกอบการฟังนั้นถือเป็นทักษะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องมีการฝึกจนเกิดความชำนาญเนื่องจากต้องใช้ร่วมกับการสัมผัส โดยภายในการดำรงชีวิตอยู่ตามสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้นการรับรู้ทางการได้ยินจึงนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไปตามลำดับ

5. การอ่านออกเสียงและอ่านในใจ

การสอนการอ่านอักษรเบรลล์ให้กับเด็กเล็กไม่ใช่เพียงสอนให้เด็กรู้จักสัญลักษณ์ของแต่ละตัวอักษรเท่านั้น แต่เป็นการสอนให้เด็กรู้ว่าสัญลักษณ์นั้นแทนอะไร การประกอบของคำของประโยค ข้อความ และอื่นๆ เพื่อใช้ในการสื่อสาร ในการอ่านอักษรเบรลล์นั้นมีทั้งการอ่านออกเสียง และอ่านในใจ การอ่านออกเสียงเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนอ่านได้ถูกต้องหรือไม่ ทั้งคำที่อ่าน การออกเสียงควบล้ำ การเว้นวรรคตอน หรือความเร็วในการอ่านของเด็กแต่ละคน วิธีสอนในการอ่านออกเสียงอาจทำได้ดังนี้ (Sarah J.Blake, 2010)

1. เปลี่ยนกันอ่านคนละย่อหน้า
2. อ่านออกเสียงพร้อมๆกันทั้งห้อง
3. อย่าขัดจังหวะเพื่อแก้ไขคำผิดในขณะที่เด็กกำลังอ่าน นักเรียนอาจจะแก้ไขด้วยตนเองเมื่อรู้ว่าตนเองอ่านผิด

4. ให้อ่านออกเสียงและบันทึกเสียงไว้เพื่อให้เด็กทราบว่าตนเองอ่านอย่างไร

สำหรับการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านมักใช้การอ่านในใจมากกว่าการอ่านออกเสียง ทั้งนี้เพราะในขณะที่เด็กอ่านออกเสียงมักจะไม่ได้จับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่าน อีกทั้งเด็กส่วนใหญ่อ่านในใจได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง การอ่านในใจมีวิธีการสอนดังนี้ (Sarah J. Blake, 2010)

1. กระตุ้นไม่ให้เด็กขยับริมฝีปากในขณะที่อ่านในใจ การอ่านในใจจึงมักอ่านได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง การขยับริมฝีปากทำให้จำนวนคำอ่านได้น้อยกว่า เพราะเหมือนกับการอ่านออกเสียงเพียงแต่ไม่ออกเสียงเท่านั้น สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงในการอ่านคือความเร็ว เพราะเกี่ยวข้องกับความเร็วและความเข้าใจ พบว่าเด็กที่อ่านด้วยความเร็ว 300 คำต่อนาที จะไม่สามารถจำและเข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านได้ แต่ถ้าอ่านด้วยความเร็ว 175 คำต่อนาที จะทำให้เด็กสามารถจำและเข้าใจสิ่งที่ตนอ่านได้มากกว่า เด็กบางคนต้องขยับริมฝีปากเมื่ออ่านในใจเพราะมีประสบการณ์ว่าต้องอ่านออกเสียงจึงจะสามารถจำได้

2. อธิบายถึงความเร็วในการอ่านที่แปรเปลี่ยน เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอธิบายให้เด็กต้องเข้าใจว่าทำไมเขาถึงต้องอ่านเร็วและทำไมเขาถึงต้องอ่านช้าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ

3. เด็กบางคนพบว่าการใช้มือทั้งสองข้างจะช่วยในการอ่านได้ดีขึ้น แต่มีการถกเถียงกันในกลุ่มนักวิชาชีพ ผู้ปกครอง และคนตาบอดผู้ใหญ่ พบว่ามีบางคนเมื่อใช้มือทั้งสองข้างในการอ่านมีการรับรู้ตัวอักษรกลับกัน ในกรณีนี้ผู้ที่อ่านได้คล่องมากขึ้น ต้องอ่านโดยใช้มือข้างที่ถนัด

4. กระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือในเวลาว่างหรือเวลาพักผ่อน เด็กที่อ่านมากจะทำให้มีทักษะในการอ่านเป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งมีหนังสืออ่านเล่นอักษรเบรลล์จำนวนมากสำหรับให้เด็กได้อ่าน สอนให้เด็กพลิกหน้าต่อไปของหนังสือให้เร็วขึ้น โดยใช้มือประมาณจำนวนแผ่นกระดาษ โดยที่ไม่ต้องดูเลขหน้ากระดาษทุกหน้า

5. เข้าร่วมการแข่งขันในการอ่าน เด็กๆ มักสนุกกับการแข่งขัน และอาจเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนอยากได้รางวัล

การส่งเสริมการอ่านอักษรเบรลล์

จากที่ผ่านมามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน วิทยาลัยราชสุดาร่วมกับสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้จัดการแข่งขันการอ่านและการเขียนอักษรเบรลล์ระดับประเทศ ขึ้นทุกปี เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนอักษรเบรลล์สำหรับนักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นทั้งในโรงเรียนเฉพาะความพิการและโรงเรียนเรียนร่วมได้ส่งนักเรียนบุคลากรเข้าร่วมแข่งขัน ผู้ที่ได้รับรางวัลในการแข่งขันครั้งนี้ถือว่าเป็นบุคคลที่มีทักษะการอ่านและการเขียนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในระดับประเทศ ทั้งนี้เพราะเกณฑ์การตัดสินสามารถวัดความสามารถของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการตัดสินการอ่านรายบุคคล ในการตัดสินการอ่านรายบุคคลมี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการวัดผลเพื่อเก็บข้อมูลการอ่านและขั้นตอนการประมวลผล

1) ขั้นตอนการวัดผลเพื่อเก็บข้อมูลการอ่าน ประกอบด้วยคณะกรรมการดำเนินการประกวดและตัดสินจำนวน 3 คน คือ

กรรมการคนที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีความบกพร่องทางการเห็น เป็นกรรมการบันทึกข้อมูล มีหน้าที่ดังนี้

- จับเวลาการอ่าน (ไม่เกิน 5 นาที) โดยประเมินบุคลิกภาพของผู้ประกวดตลอดระยะเวลาที่อยู่ในห้องประกวด

- ตรวจสอบคำที่ผู้ประกวดอ่านได้ทั้งหมดในระยะเวลาที่กำหนด
- บันทึกข้อมูลทุกรายการลงใบคะแนน
- นำสมุดคะแนนส่งคณะกรรมการประมวลผล

กรรมการคนที่ 2 ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอาจเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือไม่มีความบกพร่องก็ได้ มีหน้าที่ดังนี้

- ตรวจสอบจำนวนครั้งที่ผู้ประกวดอ่านผิดหลักภาษา

- รวบรวมและแจ้งจำนวนครั้งที่ผู้ประกวดอ่านผิดหลักภาษาให้กรรมการบันทึกข้อมูลบันทึกลงใบคะแนน โดยสิ่งที่ต้องตรวจสอบคือ การอ่านคำควบกล้ำ การอ่านคำยาก และการอ่านคำเฉพาะ

- ประเมินอรรถรสในการอ่าน (คะแนนเต็ม 2.5 คะแนน) และแจ้งให้กรรมการบันทึกข้อมูลบันทึกลงใบคะแนน โดยพิจารณาภาพรวมจากสิ่งต่อไปนี้ ลักษณะของเสียงที่อ่านอัตราความเร็วที่ใช้ และความราบรื่นของจังหวะและวรรคตอน

กรรมการคนที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอักษรเบรลล์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีหน้าที่ดังนี้

- ตรวจสอบจำนวนครั้งที่อ่านผิดจังหวะและวรรคตอน

- รวบรวมและแจ้งจำนวนครั้งที่อ่านผิดจังหวะและวรรคตอนให้กรรมการบันทึกข้อมูลบันทึกลงใบคะแนน โดยสิ่งที่ต้องตรวจสอบคือ การแบ่งวรรคระหว่างคำและประโยค การอ่านซ้ำคำเดิม การหยุดผิดจังหวะ และการเชื่อมคำระหว่างบรรทัด

- ประเมินอรรถรสในการอ่าน (คะแนนเต็ม 2.5 คะแนน) และแจ้งให้กรรมการบันทึกข้อมูลบันทึกลงใบคะแนน โดยพิจารณาภาพรวมจากสิ่งต่อไปนี้ คือ ลักษณะของเสียงที่อ่านอัตราความเร็วที่ใช้ และความราบรื่นของจังหวะและวรรคตอน

2) ขั้นตอน การประมวลผล การประมวลผลมีขั้นตอนดังนี้

1. คัดลอกข้อมูลจากสมุดคะแนนบันทึกลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. สั่งให้โปรแกรมรวบรวมข้อมูลของผู้ประกวดแต่ละคนและคิดคะแนนตามรายการต่าง ๆ
3. สั่งให้โปรแกรมเรียงลำดับคะแนนรวมของผู้ประกวดทั้งหมดในแต่ละรุ่น

4. คณะกรรมการอ่านผลจาก โปรแกรมและตรวจสอบความถูกต้อง

5. คณะกรรมการบันทึกคะแนนของผู้ประกวดแต่ละคนลงสมุดคะแนน

จากเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว จะเห็นว่าผู้ที่สามารถผ่านเกณฑ์และได้รับรางวัลจากการแข่งขัน ย่อมเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีทักษะในการอ่านอักษรเบรลล์ในระดับประเทศ

บริบทโรงเรียนสอนคนตาบอดในแต่ละจังหวัด

โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 2 แห่งตั้งอยู่เลขที่ 41 ถนนอารักษ์ ตำบลพระสิงห์ แขวงศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่เช่าของธรณีสงฆ์ จำนวน 2 ไร่ 2 งาน 88 ตารางวา และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ พระราชทานที่ดิน อีก 2 งาน 58 ตารางวา รวมมี เนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 46 ตารางวา พื้นที่แห่งที่สอง เลขที่ 68 หมู่ 10 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 10 ไร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่าจากมูลนิธิวัดเชตุพน จังหวัดเชียงใหม่ ให้โรงเรียนศรีสังวาล เชียงใหม่ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือฯ ใช้สำหรับฝึกวิชาชีพนักเรียนตาบอด

โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษา รับนักเรียนประจำและไป-กลับ มีนักเรียน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถเรียนรู้ด้านวิชาการ งานอาชีพ คนตรี กีฬา เต็มตามศักยภาพ และดำรงชีวิตอย่างพอเพียงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
2. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพอย่างหลากหลาย ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านคนตรี กีฬาและงานอาชีพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
4. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จุดมุ่งหมาย ด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. การพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และใช้ชีวิตอย่างพอเพียงเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่ง โรงเรียนได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ตระหนักรู้ ตระหนักคิดและลงมือปฏิบัติจริง อย่างหลากหลาย จนสร้างเป็นกิจนิสัย สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด
2. การพัฒนาผู้เรียน ให้เต็มตามศักยภาพ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งโรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสม กับสภาพผู้เรียนจัดให้มีกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัย มีการจัดการสอนเสริมเพิ่มเติมให้นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในช่วงเวลา 18.00-20.00 น. ของวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ และจัดชุมนุมในทุกวันเสาร์รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนบนพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดหาและกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีให้มีความหลากหลายทันสมัย เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน โดยมีองค์กรห้างร้าน องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดระบบสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสะอาดร่มรื่นสวยงาม
4. การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านดนตรี กีฬา อาชีพและทักษะการดำรงชีวิต โรงเรียนมีการดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายในการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะดนตรี กีฬาโดยการเข้าร่วมกิจกรรมดนตรี กีฬาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทั้งนี้ โรงเรียนได้ตระหนักในศักยภาพและความสามารถของนักเรียนที่ต้องการแสดงออกให้สังคมชุมชนได้รับรู้และให้การยอมรับ ในความสามารถ ในส่วนของอาชีพและทักษะการดำรงชีวิตโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะนักเรียนจำเป็นต้องมีอาชีพ สร้างรายได้เพื่อตนเอง มีทักษะชีวิตเพียงพอในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมในสังคม
5. การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อให้การบริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูผู้ปกครองมีกระบวนการวางแผนและการวิเคราะห์ห้องค์กร พร้อมกำหนดแผนพัฒนาโรงเรียนสนองต่อบริบทและสภาพปัญหา อุปสรรค นำไปสู่เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนตามหลักการบริหารคุณภาพ ทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย

จากจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาพบว่า โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดการศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลางในการนำมาปรับให้มีความสอดคล้องต่อหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และได้จัดการศึกษาโดยจำแนกตามระดับช่วงชั้น ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับช่วงชั้น

ระดับช่วงชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ระดับก่อนวัยเรียน	15	13	28
ช่วงชั้นที่ 1	29	21	50
ช่วงชั้นที่ 2	40	35	75
ช่วงชั้นที่ 3	29	23	52
ช่วงชั้นที่ 4	14	9	23
รวม	127	101	228

บริบทการอ่านโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ๑ จังหวัดเชียงใหม่

1. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมีการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเห็นตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงระดับมัธยม สำหรับนักเรียนในระดับประถม หรือมัธยมนักเรียนบางคนก็ออกไปเรียนร่วมในโรงเรียนต่าง ๆ หากมีความพร้อมทางด้านวิชาการ โดยได้รับการสอนจากครูผู้สอน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการที่จะไปสู่ความพร้อมทางวิชาการของแต่ละคนนั้นจะต้องมีปัจจัยหลายด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการรับรู้ที่จะทำให้นักเรียนแต่ละคนมีประสบการณ์นำไปสู่ความพร้อมในแต่ละด้าน ด้านการรับรู้ต่าง ๆ จะต้องมีการฝึกฝนจากครูผู้สอนถึงกระบวนการรับรู้โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ที่เหลืออยู่ไปสัมผัสกับสิ่งรอบข้าง โดยเฉพาะกิจกรรมที่สอดคล้องกับการอ่านจึงมีการฝึกสัมผัสด้วยปลายนิ้วมือกับสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลเมื่อนักเรียนคุ้นเคยกับสิ่งต่าง ๆ หรือรู้จักการใช้มือสัมผัสแล้วจึงมีการฝึกเขียนอักษรเบรลล์ในเวลาต่อมา มีการลดขนาดสื่อที่เป็นรูปทรงต่าง ๆ ใช้ในการฝึกสัมผัสด้วยปลายนิ้วมือให้เล็กลงไปเรื่อย ๆ จนพอเหมาะกับระดับรูปทรงของอักษรเบรลล์ จากนั้นจึงนำไปสู่กระบวนการฝึกอ่านอักษรเบรลล์ตามเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในหลักสูตรที่กำหนดไว้ มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าไปอ่านหนังสือใน

ห้องสมุด มีการประกวดอ่านอักษรเบรลล์ในรอบปีทุกระดับชั้น ส่งเสริมให้นักเรียนมีการอ่านข่าวหน้าชั้นเรียนในระดับประถม มีกิจกรรมให้นักเรียนคัดคำที่พบใหม่ในตำราเรียน โดยครูผู้สอนจะนำไปติดไว้ที่หน้าบอร์ด มีการอ่านป้าย อ่านข้อความต่าง ๆ บนบอร์ดที่ติดไว้ในโรงเรียน จากพฤติกรรมกรรมการอ่านที่ครูผู้สอนมักพบเสมอสรุปได้ว่านักเรียนมีการอ่านโดยใช้ทั้ง 2 มืออ่านไปในบรรทัดเดียวกัน เมื่อจะอ่านบรรทัดใหม่นักเรียนจะเลื่อนมือข้างซ้ายมาอ่านต้นบรรทัดของอีกบรรทัดหลังจากนั้นจึงเลื่อนมือข้างขวามาอ่านต่อในบรรทัดเดียวกันกับมือข้างซ้าย

2. ผลที่ได้จากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนมีพัฒนาการ กล่าวคือ นักเรียนมีประสบการณ์ในด้านวิชาการมากขึ้น มีทักษะการอ่านที่พัฒนาขึ้นไปตามลำดับ นักเรียนรู้จักคำที่พบใหม่ทำให้สามารถอ่านได้เร็วขึ้นจนประสบการณ์ที่ได้สะสมมาเป็นทักษะการอ่านมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ ทางโรงเรียนมีการจัดส่งนักเรียนเข้าประกวดการอ่านทุกระดับชั้นในรอบปีของโครงการ “ประกวดการอ่านอักษรเบรลล์” จัดโดยวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล หรือมีการส่งเข้าประกวดทุกครั้งหากได้รับหนังสือเชิญจากหน่วยงานที่จัด ในแต่ละปีการศึกษานักเรียนที่เข้าร่วมโครงการประกวดการอ่านอักษรเบรลล์ต่างก็ได้รับรางวัลแตกต่างกันในรูปแบบการอ่าน ซึ่งในแต่ละรูปแบบการอ่านมีดังนี้ การอ่านอักษรเบรลล์ออกเสียง การอ่านอักษรเบรลล์ในใจ และการอ่านอักษรเบรลล์มราทอน แต่โดยส่วนมากนักเรียนจะได้รับรางวัลแข่งขันการอ่านอักษรเบรลล์ออกเสียง รางวัลที่ได้รับจากการแข่งขัน เช่น

ปีการศึกษา 2551

เด็กหญิงจันทร์จิรา ภิกฤษา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

นางสาวพิมพ์พา กันทะวงศ์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

นางสาวกมลกาญจน์ วงศ์ไชย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

ปีการศึกษา 2552

เด็กหญิงอัญชุลี เหมือนหมาย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

นางสาวเกตุณา พิมสาร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

ปีการศึกษา 2553

เด็กหญิงอัญชลี เหมือนหมาย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

เด็กหญิงจันทร์จิรา ภีรักษา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

นางสาวกมลกาญจน์ วงศ์ไชย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

โรงเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่

โรงเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่เลขที่ 261 หมู่ 10 ถนนศรีรัตนาลัย ตำบลแม่จัว อำเภอดงขั้ว จังหวัดแพร่ มีเนื้อที่ทั้งหมด 4 ไร่ 87 ตารางวา ได้รับบริจาคสนับสนุนเพื่อจัดตั้งโรงเรียน โดยคหบดีชาวอำเภอดงขั้ว จังหวัดแพร่ชื่อนายสันติ ตันจันทร์พงศ์ ในปี พ.ศ. 2545 โรงเรียนสอนคนตาบอด จังหวัดแพร่ ฯ อยู่ในการดูแล โดยมูลนิธิของคนตาบอดไทยที่มุ่งเน้นจัดการศึกษาในรูปแบบสหศึกษา สำหรับคนตาบอดในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีนักเรียนประจำ และไปกลับ

วิสัยทัศน์

โรงเรียนสอนคนตาบอด จังหวัดแพร่ สันติจินตนาอุปถัมภ์ เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับคนตาบอดที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความใฝ่รู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่น ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเสมอภาคและมีความสุข

พันธกิจ

1. จัดพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับคนตาบอด ที่มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการจัดระบบบริหารจัดการ พัฒนาบุคลากร เทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษาให้มีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
2. จัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความใฝ่รู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่น มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและอบายมุข ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาค และมีความสุข

3. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสมถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตแก่นักเรียน บุคลากร และบุคคลทั่วไปรวมถึงจัดหาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

4. สร้างปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในชุมชน ท้องถิ่น องค์กร ภาครัฐ เอกชน ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะองค์กรที่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนตาบอด รวมทั้งระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาส่งเสริมจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย

นักเรียน ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพของบุคคล เป็นผู้ใฝ่รู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่น ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาคและมีความสุขและร่วมเป็นพลังของแผ่นดิน

จากจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาพบว่า โรงเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่ ได้จัดการศึกษา โดยยึดหลักสูตรของโรงเรียนทั่วไป ร่วมกับหลักสูตรของโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสอนแบบบูรณาการ การเขียนอ่านอักษรเบรลล์ ลูกคิด พิมพ์ดีดสัมผัสแล้วนำมาปรับให้มีความสอดคล้องต่อหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและได้จัดการศึกษาโดยจำแนกตามระดับช่วงชั้นดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นโรงเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่ จำแนกตามระดับช่วงชั้น

ระดับช่วงชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ระดับก่อนวัยเรียน	15	13	28
ช่วงชั้นที่ 1	20	10	30
ช่วงชั้นที่ 2	5	3	8
ช่วงชั้นที่ 3	4	-	4
ช่วงชั้นที่ 4	1	1	2
รวม	30	14	44

บริบทการอ่านโรงเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่

1. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากการให้สัมภาษณ์โดยครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมีค่อนข้างหลากหลายกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน กล่าวคือ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับกระบวนการรับรู้ต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสจากส่วนที่เหลืออยู่ฝึกสัมผัสสิ่ง ของวัตถุที่อยู่รอบข้างให้เกิดความคุ้นเคย การฝึกสัมผัสด้วยปลายนิ้วมือจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะเนื่องจากคนตาบอดใช้การรับรู้โดยการสัมผัส เป็นส่วนใหญ่ครูผู้สอนจึงฝึกให้สัมผัสกับสิ่งของวัตถุที่นำมาเป็นสื่อมีรูปทรงต่าง ๆ มีขนาดแตกต่างกัน ในการฝึกสัมผัสจะมีการลดขนาดรูปทรงสื่อแต่ละประเภทให้เล็กลงเรื่อย ๆ ตามลำดับ เมื่อนักเรียนมีความคุ้นเคยกับรูปทรงของสื่อขนาดเดียวกันกับอักษรเบรลล์ก็สามารถเข้าสู่กระบวนการฝึกเขียนอ่านอักษรเบรลล์ได้ โรงเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่มีนักเรียนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา สำหรับการสอนนักเรียนในชั้นอนุบาลจะเป็นการสอนสัมผัสโดยใช้สื่อ หรือฝึกสัมผัสด้วยมือในวิธีต่าง ๆ อาทิเช่น การปั้น การฉีกกระดาษ เป็นต้น ในระดับประถมจนถึงมัธยมจะมีนักเรียนบางคนที่มีความพร้อมด้านวิชาการแล้วสามารถออกไปเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้จึงมีการออกไปเรียนใน โรงเรียนต่าง ๆ ประสบการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการฝึกฝนทางวิชาการในการฝึกอ่านเขียนอักษรเบรลล์ โรงเรียนจึงสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมด้านการอ่านค่อนข้างหลากหลาย ได้แก่ การให้นักเรียนเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด การฝึกอ่านวัน เดือน ปี ในชั้นอนุบาลและชั้นประถมช่วงชั้นที่ 1 โดยครูผู้สอนจะนำไปติดไว้ที่บอร์ดหน้าชั้นเรียน การติดข้อความบนบอร์ดต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนฝึกอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกอ่านข่าวให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

2. ผลที่ได้จากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

จากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ มีพัฒนาการทางวิชาการดีขึ้นตามลำดับ สามารถเข้าไปเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปใน โรงเรียนต่าง ๆ ได้เมื่อนักเรียนมีความพร้อม เนื่องจากนักเรียนสอนคนตาบอดสันติจินตนา จังหวัดแพร่มีจำนวนนักเรียนค่อนข้างน้อย จึงมีนักเรียนที่ส่งประกวดการอ่านในโครงการต่าง ๆ น้อยกว่า โรงเรียนอื่น ๆ ผลรางวัลการประกวดการอ่านในแต่ละโครงการที่จัดขึ้นในรอบปียังมีไม่มากนัก ทางโรงเรียนจึงควรพัฒนาต่อไป ในส่วนของพฤติกรรมกรอ่านจากการให้สัมภาษณ์โดยครูผู้สอนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะอ่านด้วยมือทั้ง 2 ข้างไปด้วยกันเมื่อใกล้จบบรรทัดมือข้าง ซ้ายจะเลื่อนมาที่ต้นบรรทัดใหม่ จากนั้นจึงเลื่อนมือขวาอ่านต่อมือข้างซ้ายไปจนจบบรรทัด

โรงเรียนการศึกษาคณาบอด จังหวัดลำปาง

โรงเรียนการศึกษาคณาบอด จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ที่ 128/1 สุขสวัสดิ์ 1 ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีพื้นที่จำนวน 9 ไร่ 89 ตารางวา โดยได้รับบริจาค จาก นายนิวัฒน์ ศรินาวิน ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวได้ก่อตั้งขึ้นในความร่วมมือระหว่างมูลนิธิพิทักษ์ดวงตาลำปาง และ มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มุ่งเน้นจัดการศึกษาในรูปแบบสหศึกษา สำหรับคนตาบอดในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนการศึกษาคณาบอด ลำปาง เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้โอกาสผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้พัฒนาตนเอง เพื่อเป็นบุคคลที่มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมการนำสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมการมีบทบาทในชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีการบริหารที่มีระบบ และบุคลากรมีคุณภาพ จัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพันธกิจของโรงเรียน

1. ส่งเสริมการนำสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการศึกษา
2. พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพของตนเอง
3. ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
4. พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เข้าสู่ตามมาตรฐานวิชาชีพ
5. พัฒนาการบริหารจัดการให้มีระบบ

เป้าหมายของโรงเรียน

1. ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพของตนเองสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. บุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

4. โรงเรียนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น เป็นแหล่งเรียนรู้ทางอาชีพ

จากจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาพบว่า โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดลำปางนั้น ได้จัดการศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลางในการนำมาปรับให้มีความสอดคล้องต่อหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และได้จัดการศึกษาโดยจำแนกตามระดับช่วงชั้นดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นใน โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดลำปาง จำแนกตามระดับช่วงชั้น

ระดับช่วงชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ระดับก่อนวัยเรียน	8	5	13
ช่วงชั้นที่ 1	8	4	12
ช่วงชั้นที่ 2	18	16	34
ช่วงชั้นที่ 3	9	15	24
ช่วงชั้นที่ 4	4	8	12
รวม	47	48	95

บริบทการอ่านโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดลำปาง จังหวัดลำปาง

1. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากการให้สัมภาษณ์โดยครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนพบว่า กิจกรรมต่าง ๆ มีลักษณะที่คล้ายกันกับโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ๆ จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวคือ การนำกิจกรรมต่าง ๆ มาส่งเสริมการอ่านนั้นมีเทคนิควิธีการสอนตามลำดับชั้นจะสอนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับมัธยมปลายมีนักเรียนบางคนค่อนข้างพร้อมทางวิชาการแล้วจากการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ โดยครูผู้สอนจึงออกไปเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนต่าง ๆ จากที่จะไปสู่กระบวนการเขียนอ่านอักษรเบรลล์จึงมีเทคนิควิธีการฝึกตามกระบวนการตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล โดยจะฝึกใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ฝึกการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดความคุ้นเคย มีการฝึกสัมผัสวัตถุด้วยปลายนิ้วมือตามรูปทรงต่าง ๆ ที่นำมาเป็นสื่อ โดยจะมีการลดขนาดให้เล็กลงไปเรื่อย ๆ ตามลำดับ เมื่อนักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับสื่อรูปทรงต่าง ๆ มีขนาดที่พอเหมาะกับอักษรเบรลล์แล้วครูผู้สอนก็สามารถนำเข้าสู่กระบวนการ

เขียนอ่านอักษรเบรลล์ได้ โดยมีเทคนิควิธีการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดลำปาง จังหวัดลำปางจะมีหลากหลายกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน กล่าวคือ กิจกรรมการประกวดการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด ตามโรงเรียนจะมีข้อความต่าง ๆ ติดไว้บนบอร์ดให้นักเรียนได้อ่าน มีการคัดคำที่พบใหม่ในตำรา โดยครูผู้สอนจะนำไปติดไว้ที่บอร์ดหน้าชั้นเรียน มีกิจกรรมต้นไม้พูดได้ ซึ่งจะมีอักษรเบรลล์ติดไว้ตามต้นไม้เป็นข้อความคำสอนให้นักเรียนได้อ่าน

2. ผลที่ได้จากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

จากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับของประสบการณ์ที่ได้สะสมในแต่ละคนจะมีระดับความสามารถการอ่านที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับฝึกฝนการอ่าน การอ่านทำให้นักเรียนมีความพร้อมทางด้านวิชาการ นักเรียนบางคนในระดับประถมจนถึงระดับมัธยมสามารถออกไปเรียนร่วมกับนักเรียนใน โรงเรียนต่าง ๆ ได้ มีการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมโครงการ “ประกวดการอ่านอักษรเบรลล์” จัดโดยวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ในแต่ละปี ได้รับรางวัลการแข่งขันหลายประเภทของการอ่านอักษรเบรลล์ ได้แก่ ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันอ่านอักษรเบรลล์ออกเสียง ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันอ่านอักษรเบรลล์ในใจ รวมถึงได้รับรางวัลอื่น ๆ จากการประกวดอีกหลายกิจกรรมนอกเหนือจากกิจกรรมประกวดการอ่านอักษรเบรลล์ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียนถึงพฤติกรรมกรรมการอ่านพบว่า นักเรียนแต่ละคนจะมีลักษณะพฤติกรรมการอ่านไม่เหมือนกัน นักเรียนบางคนมีลักษณะการอ่านอักษรเบรลล์ด้วยมือทั้ง 2 ข้างอ่านในบรรทัดเดียวกัน เมื่อมือข้างขวาอ่านใกล้จบบรรทัดนักเรียนจะเลื่อนมือข้างซ้ายมาอ่านต้นบรรทัดใหม่ จากนั้นจึงเลื่อนมือข้างขวามาอ่านต่อจากมือข้างซ้าย ในขณะที่เดียวกันที่นักเรียนบางคนมีลักษณะการอ่านโดยใช้มือข้างขวาอ่านข้างเดียวแต่ใช้มือข้างซ้ายกำกับต้นบรรทัดเพื่อไม่ให้หลงบรรทัด สำหรับเทคนิควิธีการอ่านจะมีการสอนให้นักเรียนรู้จักแยกแยะความแตกต่างของฟอร์มสัญลักษณ์จุดอักษรเบรลล์ ซึ่งวิธีดังกล่าวจะทำให้นักเรียนสามารถอ่านได้เร็วขึ้นส่วนมากนักเรียนจะได้รับรางวัลแข่งขันการอ่านอักษรเบรลล์ออกเสียง รางวัลที่ได้รับจากการแข่งขัน เช่น

ปีการศึกษา 2550

เด็กหญิงวิภาดา นิลสวิต ได้รับรางวัลชนะเลิศ การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

นายอนันต์ ยานันไชย ได้รับรางวัลชนะเลิศ การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยและการพิมพ์ลงบนคอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และรางวัลที่ 3 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทย

ปีการศึกษา 2551

เด็กหญิงวิภาดา นิลสวาท ได้รับรางวัลชนะเลิศ การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ปีการศึกษา 2552 ไม่ได้ส่งเข้าร่วมการแข่งขัน

ปีการศึกษา 2553

เด็กหญิงวิภาดา นิลสวาท ได้รับรางวัลชนะเลิศ การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

เด็กหญิงสกุณา ใจทา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 การอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ลักษณะ สัจจมาศ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสามารถการอ่านเร็วและความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเร็วในการอ่าน และเพื่อศึกษาความเข้าใจในการอ่าน จับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวนทั้งสิ้น 462 คน แยกเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 206 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 135 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 121 คน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบโดยอ่านเรื่อง และบันทึกเวลาในการอ่าน จากนั้นจึงตอบคำถามในเรื่อง พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการอ่านเร็วสูงสุดค่าเฉลี่ย 58 คำต่อนาที และผลการอ่านเร็วต่ำสุดค่าเฉลี่ย 32 คำต่อนาที นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการอ่านเร็วสูงสุดค่าเฉลี่ย 63 คำต่อนาที และมีผลการอ่านเร็วต่ำสุดค่าเฉลี่ย 40 คำต่อนาที และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการอ่านเร็วสูงสุดค่าเฉลี่ย 68 คำต่อนาที และมีผลการอ่านเร็วต่ำสุดค่าเฉลี่ย 39 คำต่อนาที

ชุติวรรณ เจริญสุข (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียนภาษาไทย และนิสัยรักการอ่าน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพในวิชาภาษาไทยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 123 คน เป็นนักเรียนชาย 67 คน และนักเรียนหญิง 56 คน ปีการศึกษา 2552 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คือ ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

Kilpatric, John Frederick (1985) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของการรับรู้ของคนตาบอดกับอัตราความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ โดยเปรียบเทียบทฤษฎี 2 ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับ การรับรู้ในการอ่านอักษรเบรลล์ โดยทฤษฎีแรกเป็นทฤษฎีของ Nolan และ Kederis (1969) ที่กล่าวว่า ไม่ว่าคนที่อ่านอักษรเบรลล์ได้ในระดับเร็วกับคนที่อ่านได้ในระดับปานกลาง การรับรู้จากการอ่านอักษรเบรลล์จะใช้วิธีอ่านอักษรเบรลล์ทีละตัวอักษร เปรียบเทียบกับทฤษฎีของ Grunwald (1966) ที่กล่าวว่า คนที่อ่านอักษรเบรลล์ได้เร็วในระดับปานกลางมีการรับรู้จากการอ่านได้ทีละตัวอักษร แต่คนที่อ่านได้ในระดับเร็วจะอ่านโดยปะติดปะต่อเป็นคำ Kilpatric, John Frederick ได้ศึกษา พฤติกรรมการอ่านของเด็กตาบอด 11 คน มีจำนวน 6 คน อ่านได้ในระดับเร็ว และอีก 5 คนอ่านได้ในระดับปานกลาง โดยการเปรียบเทียบและวิเคราะห์การเลื่อนมือไปตามตัวอักษร การใช้ปลายนิ้วสัมผัสจุดขึ้นลงแต่ละตัวอักษรในการอ่าน การอ่านบรรทัดใหม่ ทักษะการเคลื่อนไหวอื่นๆ และการใช้ลิ้นมือในการอ่าน ได้แก่ การใช้มือข้างขวาข้างเดียวอ่าน การใช้มือทั้งสองข้างช่วยกันอ่านไปด้วยกัน และการใช้มือทั้งสองข้างโดยมือข้างขวาอ่านบรรทัดแรกและมือข้างซ้ายอ่านบรรทัดถัดไป ล่วงหน้าในใจ พบว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะการรับรู้ในการอ่านแตกต่างกันไป เด็กที่มีการอ่านในระดับปานกลางมีทักษะการเคลื่อนไหวในการอ่านที่ไม่แตกต่างจากเด็กที่อ่านได้เร็ว และเด็กที่อ่านได้เร็วใช้ลิ้นมือในการอ่านทั้ง 3 แบบ ดังนั้นมีทักษะการเคลื่อนไหวในการอ่านและการใช้ลิ้นมือในการอ่านจึงเป็นตัวแปรที่ไม่ต้องนำมาพิจารณา แต่พบว่าเด็กที่อ่านในระดับปานกลางมีการรับรู้จากการอ่านโดยอ่านแต่ละตัวอักษรและจึงนำมาประกอบเป็นคำ ในขณะที่เด็กที่อ่านได้ในระดับเร็ว มีวิธีการอ่านตัวอักษรเป็นไปอย่างอัตโนมัติ ทำให้มีการรับรู้เร็ว คืออ่าน ได้เป็นคำหรือรับรู้ ความหมายของคำ จากการขาดทักษะการอ่านตัวอักษรอย่างอัตโนมัติเพื่อประกอบเป็นคำของเด็กที่อ่านในระดับปานกลาง จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้เป็นข้อจำกัดของความเร็วในการอ่านของเด็ก ครูจึงควรมีการเสริมในสิ่งเหล่านี้เพื่อให้เด็กสามารถอ่าน ได้เร็วขึ้น

Baker, Christine Peterson (1998) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการสอบวัดความถนัดของคนตาบอดกับความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์และความเร็วในการอ่านเพื่อความเข้าใจของคนตาบอดโดยใช้แบบทดสอบ GORT (Gilmore Oral Read Test) เขาได้ศึกษาเด็กตาบอด 30 คน อายุระหว่าง 8 – 15 ปี พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับคะแนนการสอบวัดความถนัดคือ ความเร็วในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์มากกว่าความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ นอกจากนี้พบว่า อายุ จำนวนปีที่ตาบอด ระดับชั้นเรียน ระดับสติปัญญา และระดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคนตาบอด เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทั้งระหว่างคะแนนการสอบ วัดความถนัดของคนตาบอด ความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ และความเร็วในการอ่านเพื่อความเข้าใจเช่นกัน

Gordon E. Legge , Cindee M. Madison และ J. Stephen Manfield (1999) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ โดยได้ปรับแบบทดสอบมาตรฐานสำหรับการวัดความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ จากแบบทดสอบ MNREAD ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความเร็วในการอ่านของคนปกติมาใช้ในการทดลอง หลักสำคัญ คือ การใช้คำศัพท์ต่างๆ มีการวางรูปแบบตามมาตรฐาน ที่สามารถวัดจำนวนตัวอักษรได้ง่าย ได้มีการทดลองกับเด็กจำนวน 44 คน พบว่าความเร็วเฉลี่ยในการอ่านวัดได้ 124 คำ ต่อนาที หรือ 7.5 ตัวอักษรต่อวินาที เมื่อวัดจำนวนคำต่อ นาทีของการอ่านอักษรเบรลล์ระดับ 1 คิดเป็น 71.5 % ของความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ระดับ 2 ซึ่งผลการอ่านอักษรเบรลล์ระดับ 1 และอักษรเบรลล์ระดับ 2 ทำให้เกิดความแตกต่างในการนับจำนวนตัวอักษรต่อวินาที การค้นพบนี้ทำให้เกิดข้อถกเถียงถึงการนับจำนวนตัวอักษรต่อวินาทีว่ามีความเหมาะสมกับการวัดความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์หรือไม่ และเมื่อเปรียบเทียบความเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์กับอักษรปกติแสดงให้เห็นว่า ถ้าเมื่อใช้เงื่อนไขเดียวกัน (หนึ่งตัวอักษรต่อการนับหนึ่งครั้ง) และวิธีการวัดเหมือนกัน ลักษณะความเร็วในการอ่านของทั้งสองแบบทั้งด้านปริมาณและคุณภาพมีความคล้ายคลึงกัน